

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20, BOTIGA BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1'50—Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 2'50

Els successos de la Conca del Ter

No sé fins a quin punt la depuració, practicada pels fusionistas, podria oferir garanties de imparcialitat. En materias electorals conservadors y fusionistas poden dirse mútuament lo que 's deyan la paella y l'olla: «Si m'embrutas, t'emascaro.» Colocat entre l'opinió dels que volen anar a las eleccions depressa y la dels que hi desitjan caminar ab pausa, 's troba en Sagasta, gratantse la barba. Lo que 'ns importa consignar es que s'acentua entre 'ls elements republicans la idea de mancomunat estretament l'acció de tots per acudir a las urnas, llurant una sèria batalla al enemic. Res de componendas ab els elements oficials: qui pretengui enarriar que sigui escuït a la cara. Guanyar las actas que 's puguin ab un valent esforç ha de ser el nostre objectiu; si no se 'n guanya cap, la lluyta haurà servit quan menos pera posar de relléu las iniquitats y tropelias dels monárquichs, y pera justificar ab un nou argument la suprema necessitat de una gran y radical revolució.

L'altre problema es el clerical. En Sagasta, per tota satisfacció a las aspiracions del poble, ha trobat una frase, vella y rebregada com ell mateix: una frase evangélica, que en els eangelis s'ha quedat, sense que ningú la practiqui: «Jo donaré al Cèssar lo qu' es del Cèssar, y a Deu lo qu' es de Deu.»

Si... a déu, y a onze, y a catorze y a setze 'l vil! Tinguin per segur, que per ara y sempre ab aquesta frase haurém de contentarnos, ja que per justificar el *statu quo* en aquesta materia, recordan els periódichs fusionistas que a Espanya hi ha molts carlins, y que si 'l govern s'atrevia a molestar als frares, inclús a las corporacions no compresas en el Concordat, els carlins en massa se 'n aprofitarian per alsarse en armas.

L' historia de sempre. Hem de passar perquè 's governi a estil carlí, a fi de que 'ls carlins no s' aixequin. Ningú negarà que aquests respectes contribuïxen a donar al carlisme una gran forsa. No governan ells materialment; pero governan las sévas ideas practicadas fins pels que blasonan de liberals. ¿Qué dirian si tornavan a la vida 'ls Mendizábal, els Olózagas, els Prims? ¡Quina vergonya!

De totas maneres el poble lliberal y democrátich no ha de desistir del seu empenyo anti-clerical. ¿Que 'l govern fa 'l sòrt? ¡A despartarlo usant de tots els drets: el de imprenta, el de associació, el de manifestació, ab gran activitat y sense desmayar!

Que per tot Espanya ressoni un sol crit: «¡Abaix el clericalisme!» No está en edat en Sagasta de tenir fruyts de benedicció; pero si 'l poble vol, en un tancar y obrir d'ulls el posará a parir.

PEP BULLANGA

LA RESTAURACIÓ Y 'LS PRODUCTORS

LS capitalistes ab motiu dels successos de la comarca del Ter y del Fresser recordavan aquests días el bando famós de 'n Sanz Escartín avivant els antagonismes de classe en perjudici dels contribuyents que 's negavan a satisfer la contribució. En aquellas

GASPAR VIGUÉ, obrer filador de Torelló, mort pels mossos d'Esquadra en defensa del treball.

TORELLÓ.—Enterro del obrer Gaspar Vigué.
(Vegis l' article de la página 7)

DE DIJOUS A DIJOUS

Dos problemas polítichs están pendants de resolució. Un d' ells, la disolució de las Corts silvel-

nas, y la fetxa de la convocatoria de las que ha de reunir en Sagasta porque l' ajudin a fer la felicitat del país. Hi ha qui pretén que s' obri ab gran rapidés, alegant que hi ha molta feyna tallada si s' ha de discutir el mensatge y s' han de aprobar els pressupostos dintre del curs del any natural present. Hi ha, en cambi, qui proclama la necessitat de no fer eleccions fins a depurar el Cens electoral qu' está fet una llástima. De aquesta opinió participa en Salmerón, haventla sustentada ab molta enteresa en la Junta Central del Cens.

Després de la cayguda

circunstàncies, el representant del poder central amenaçava als patrons presentant als ulls dels obrers l'origen viciós i discutible de les seves fortunes. Trobava dos forns enemigues y tirava l'una en contra del altra pera conseguir els seus propòsits, que no eran altres que fer desistir de la seva actitud rebelde als que's negaven a satisfer els carregosos tributs de 'n Villaverde.

Als pocs mesos se feya l'oració per passiva. Ja els capitalistes havian pagat: ja era hora de desfer lo fet.

La proclamació del estat de guerra va servir sols per vexar al obrer, per perseguir-lo, per empresonar-lo, per destruir la seva organització, per obligar-lo a sucumbir a las duras exigencias y a la tirania del capital.

Y feyan aixó 'ls mateixos polítichs del partit conservador que alguns mesos avants ab la ploma acerada de 'n Sanz Escartin senyalavan al obrer l'origen poch legitim del capital dels patrons.

Un cop els contribuents s'avingueren a afuixar la mosca, ja no hi hagué pietat pels pobres obrers. D'espantalls els havian fet servir quan els governants necessitavan atemorisar al capital; pero una vegada hagueren cobrat els tributs, els feren servir de victimas, oferintlas amordassats a las iras y als afanys dels seus explotadors. Semblava qu'entre 'ls polítichs y 'l capital s'hagués establert un pacte secret, en virtut del qual els patrons quedavan autorisats pera escorre del front del treballador l'augment introduhit pels primers en tots els tributs.

—¿Qué necessitas?—preguntava 'l govern al capital.—¿Necessitas que l' obrer no pugui rebelarse?—Donchs jo te 'l tindrè subjecte, amarrat, per medi del estat de siti. Tú, explota'l tant com vulguis, pero aixó sí, quan vingui 'l recaudador a fer efectivas las contribucions y tributs, no remolejis ni repliquis: paga y calla.

Aquí tenen un cas demostratiu de que 'ls únichs que saben aprofitarse de la malehida discordia social, son els barateros de la política monárquica.

Els volen such, diners, y 'ls treuhen com poden, sense reparar ab els medis.

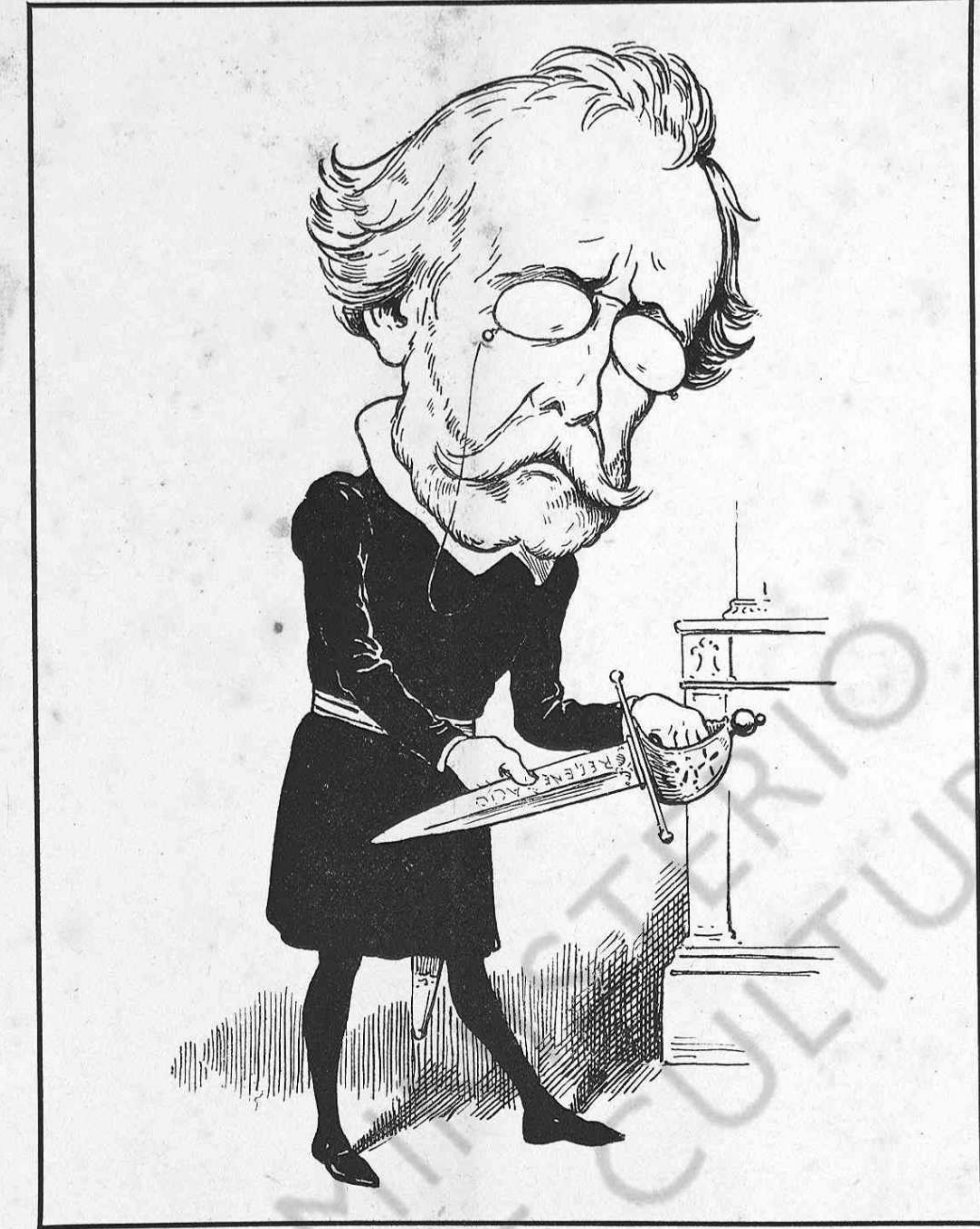
Quan els contribuents resisteixen, els amenassen ab alentiar las reivindicacions obreras.

Quan els contribuents esporuguits s'avenen a pagar, llavors no hi ha medi de vexar, oprimir y explotar a la classe obrera que no proporcionin al capitalista. Si la llei no basta, la suspensen ab qualsevol pretext. Uns cops per la qstió del catalanisme; altres ab motiu de l'algarada carlista. Pero la suspensió de la llei ve a recaure sempre sobre las costellas del obrer.

Aixó es lo que s'ha fet més descaradament que may durant l'última suspensió de garantias, y 's feya a mansalva, amordassant a la premsa privada de ocuparse de la qstió obrera, per més que vejés las grans iniquitats que s'estavan cometent, en alguns punts, com a Manresa y altres de aquella comarca.

Res té d'extrany que la major part dels industrials de la comarca del Ter y 'l Fresser tractessin de aprofitar l'ocasió que se 'ls oferia pera fer recular als seus operaris en el camí de las pocas milloras conseguidas. Res té d'extrany que prenguessin per principal objectiu com a condició previa del seu plan de campanya, la destrucció total de l'organización obrera.

A tal fi responia el sindicat de fabricants y l'expulsió de las fábricas dels treballadors més significats per la seva representació dintre de l'organización de la classe. Sols per representar a la asociación obrera se 'ls privava d'ocupació en todas las fábricas sindicadas, se 'ls condemnava a morir de fam ó a tenir qu'emigrar. A tal fi responia també, la substitució per donas dels filadors de las continuas. Tot lo que podia exasperar al obrer era considerat com un arma legitima pera establir en definitiva el predominio del capital sobre 'l treball, ab l'ajuda y baix l'amparo del poder públich, que no semblava sino

que per aquest sol y exclusiu objecte hagués proclamat y sostingúes l'estat de guerra.

Vegis, donchs, com ha sigut la mala política dels governs de la restauració la causa del conflicte, que va cmoensar ab l'acort inaudit dels fabricants de tancar en un dia dat els seus establiments; que va continuar ab la desesperació de una multitud impulsada per l'obsessió de la fam a invadir els edificis de alguns industrials, destruint y cremant els mobles de sos domicilis; que va seguir ab la brutal repressió de Torelló y de Ripoll, no obstant de no haverhi hagut en aquesta última vila 'l menor atach a cap domicili de fabricant, y que acaba de terminar sotpadament, ab l'ingerencia del gobernador civil Sr. Larroca.

El nou govern sembla que vulgui corregir las maldats comesas per l'anterior aparentant un dia que s'inclinava en pró del treballador, pera ferlo servir de amenaça contra 'l contribuyent recalci-

trant, y un altre dia sacrificant brutalment l'obrer a las ambicions desapoderadas de certs industrials. Pero si l'actual govern procedeix en una forma més benigna, bó será tenir en compte que no ho fa per esperit de justicia, sino també per conveniencia propia. Els homes de la fusió tenen també la seva historia funesta. Recordis, sino, que un dia resolgueren a tiros la huelga de Río Tinto.

El Sr. Larroca va trobar las cosas de tal manera, que li ha sigut facilísim establir un acort momentani. Els mateixos fabricants que precediren al tancament de las sevas fábricas, al veure la exasperación del obrers degueren espantarse de la seva obra. Els obrers indefensos fusellats a mansalva pels mausers dels civils y 'ls mossos de la escuadra, sentirían dintre de la seva ánima, la trista persuasió de que contra la forsa bruta no hi cab resistencia. Y en aquesta situació d'esperit dels uns y dels altres, res més fácil que conseguir la victoria ab que avuy's ufana 'l gobernador de la provincia de Barcelona.

Y es que a la situació política actual li ha convingut arreglarlo aixis, com a la situació passada li va convenir desarreglarlo. Mes ¿vol dir aixó que tant els patrons com els treballadors hajan deixat de ser joguinas dels governs de la restauració?

No; ho son avuy, com ho sigueren ahir, com ho serán sempre, mentres no procurin combatre a mort y ab todas las forns a uns polítichs qu'están causant la ruina del país.

El verdader enemic de la gent que treballa, lo mateix del patró que del obrer es l'actual estat de cosas, es la subsistencia de un régimen, que pels seus despilfarros necessita y exigeix més de lo que 'l país pot donar.

Si fos possible que 'ls patrons y 'ls obrers avuy en pugna, vegessin de ahont els venen todas las desgracias, en lloch de combatre's s'unirían contra l'enemic comú, buscant en un nou estat de cosas verdaderament nacional, la base de una prosperitat avuy cada dia més difícil.

Si en lloch de un régimen viciat, malgastador, incapas de procurar el bé y 'l progrés del país treballessin a una per l'establiment de una nova organització política que alentés las energías dels productores, prompte s'trobarían en situació d'entendres y prosperar a una, que quan hi ha prosperitat pels uns, n'hi ha de haver pels altres.

Las asociaciones patronals y obreras, en lloch de combátres ab sanya, sense més resultat que sembrar odís y rancunias deplorables, arribarían a acorts práctichs y beneficiosos. La institució dels jurats mixtes que avuy sembla haver nascut circunstancialment, de las cenizas de uns mobles cremats y dels cadavers de alguns infelissos obrers sacrificats bárbarament, s'aferraria ab la lliure y espontánea convicció de las parts contractants, tindria per base l'estudi detingut de todas las qstions relacionadas ab la producció, per objecte l'amigable composició de todas las diferencias y per fi 'l cumpliment de la justicia.

Res de aixó ha de ser possible mentres subsisteixin uns governs que avants que tot necessitan per viure la sanch y la suor dels pobres y la tributación excessiva sobre 'ls capitals empleats en la producció. En tals condicions tot han de ser penas y barallas, que prou ho diu l'adagi: «En la casa que no hi ha pá, tothom crida.»

P. K.

PREPARANT LA FARSA

Aném a entrá en vigílas del sufragi y tothom ja 's prepara a sa manera. Els cuneros assetjan al ministre; s'aferran als cacichs els quins aspiran, sens contá ab electors, a ser electes. Els xanxullers preparan sos enredos. Tothom se mou; tothom, menos el poble qu'es qui te 'l dret, la forsa y la rahó.

Comensa ab furia l'asquerosa lluyta y el gran trontollament de las conciencias. Al carré 'ls impacients son pudor tiran y somriuhen avuy, vilment melosos, a quí ahir era objecte dels seus odís. L'orgullós de demá humil's arrossega davant d'un qualsevol que pugui darli un' acta en blanc, robant un sagrat dret.

¡Quín espectáculo ompla als honrats de fástich! Republicans als peus dels d'Antequera buscant ab ansia d'ambicions famélich una engruna a la sombra d'aquell eních. L'Unió Nacional venente impúdica per un plat de lletias ó un plat d'actas la herencia d'enteresa que van darli las forns que la varen engendrar.

Fins els partits estremos mansos acceptan que 'ls tirin com almoyna humilladora lo que guanyarse honradament podrian. Tot son cábalas, pactes, componendas.

SENSE CAP

(De nostra colaboració especial.)

NINGÚ vol confessar que té una part de culpa en els mals de tot género qu'ensorran a aquesta nació,—y també a las altrás, no 'ns fem il·lusions,—composta de individus «sense cap.»

Tan arrelada está la idea estatista, la creencia de que sense un govern, una autoritat qualsevulga, no's pot viure en societat, que ningú s'adona de que aquesta bestial creencia significa reconeixer que viuen ab un cap postís, de *quita-y-pon*, com el dels ninots del *pim, pam, pum*.

Y de fet, l'home viu ab la menor cantitat possible de son cervell, casi sense. Desde que naix hasta que l'enterran, un altre pensa per ell: l'Estat.

Aquest li obligará a portar un nom que l'individu no ha escullit; li dará una educació y una instrucció, mes ó menos amplia, que tal volta no li convindrán mes tart; unas lleys que no haurá contribuít a crear; li imposará un servey militar encare que li repugni la vida del quartel ó 'l camp de batalla, y una religió que no entendrá may per complet; li dirá com ha d'estimar, unir-se y procrear; li posará unas contribucions que l'reventarán; li regulará com ha de fer els negocis, ab tant de paper sellat y tal número de permisos previs; li marcará 'ls dias del any en que podrà divertir-se, las horas en que ha de resar, menjar y dormir; li prohibirá aixó, alló y lo de més enllá; el farà treballar com, tant y quan vulgui; el farà matar quan li convingui, plorar quan bé li sembli, enterrar en la forma que se li antoixi... res escapará, tota la vida individual quedará medida, pesada, regulada, dirigida, com si fos una màquina de ferrocarril que ve sempre obligada a no fugir may dels rails que l'empressionan.

Naturalment, aquesta màquina humana, l'dia que descarrila, y descarrila sempre, no té prou boca per malehir al maquinista; «el govern ne té la culpa», es l'*estribillo*, lo qual no es obstacle per que 's deixi

encarrilar de nou y de nou marxar com avants ab el mateix ó idéntich maquinista.

Jo trobo qu'aquestas malediccions que llensa la màquina humana a cada sotraquejada que reb per lo camí de la vida social son simplement estúpidas y tontas a mes no poder.

Son estúpidas perquè al propi temps que signifícan la confessió de que 'ls individuos no pensan, ni 's mouhen, sense autorisació d'un cervell agé com si ells no'n tinguessin, significa també que no's han donat compte de que l'Estat es de carn y ossos com ells, y subjecte com ells a tots els errors, y que per lo tant mal pot dirigir bé als demés aquell que física, moral ó intel·lectualment es de la mateixa naturalesa que 'ls que no saben prescindir d'ell.

Un senzill racioni basta pera demostrarho.

L'Estat, compost d'individuos de carn y ossos com nosaltres, ¿es superior a nosaltres, mes sábi, mes bó? Si li volém reconeixer aquestas qualitats, ¿zóm es, donchs, que sempre s'equivoca; que continuamente ens fá descarrillar y precipitar en l'abím, que continuamente tinguém de malehirlo, reformar-lo, canviar-lo, com cosa defectuosa ó inútil?

Si l'Estat, compost d'individuos de carn y ossos com nosaltres, no es superior al resto dels mortals, ni mes bó, ni mes sábi ¿per qué aquests li confían continuament sa vida y sas hisendas?

Aquesta simultánea persistencia dels mals ocasionats per l'Estat y aquesta ceguera en entregarse de nou a sa direcció després de cada descarrilament, ¿per ventura no significa que tan burro es ell com tothom? Si 'ls homes d'Estat y 'ls homes que no saben donar un pás sense qu'aquells li manin, son igualment burros, d'igual defectuositat, ¿a qué ve, donchs, l'Estat? Una de dos: ó aquí sobre l'Estat ó sobrem nosaltres.

L'Estat, se 'ns diu, tanca la suma de sabiduria colectiva reguladora de la vida d'aquesta mateixa colectivit. Sense aquesta direcció, se 'ns agrega, l'home retornaría al estat bestial, el progrés no's realisaría.

Mostrat quedá anteriorment que l'Estat no tanca aquesta sabiduria, per quant els mateixos que viuen baix sa dependencia son els que s'encarre-

gan de reformarlo ó canviar-lo quan no marxa bé. Respecte a ser el regulador de la vida colectiva, l'història está aquí per demostrarnos que 'ls homes han viscut sempre barallantse perquè 'ls interessos no han estat may armónichs y en aquestas barallas l'Estat ha favoregut sempre als ríchs y may als pobres, lo qual proba que *no regula* la vida y 'ls interessos de tots sino que *manté la superioritat* de determinats interessos sobre d'altres qu'als primers están subordinats. Tenim, donchs, que l'Estat es el defensor de una classe privilegiada, per lo tant injust, per lo tant parcial, d'ahont s'origina que 'ns fassi descarrillar continuament.

¿Qué sense l'Estat retornaríam a la bestialitat! Escoltém. Una vegada vareig fer la següent pregunta a un home que afirmava la necessitat d'aquesta direcció estatista:

—¿Es a dir que vosté 's veu incapas de governarse a sí mateix, que necessita en tots els actes de sa vida quí 'l dirigeixi y fassi marxar?

—¡Oh, jo no! jo ja sé governarme... ¡pero 'ls demés!

He fet idéntica pregunta a bon número d'aquests «demés» y tots, un a un, me responen igual: ¡oh, jo ja sé governarme, pero 'ls demés!

Passa ab aixó lo que ab la famosa teoria de la necessitat de que hi hagi ríchs y pobres. Tothom creu que ha de haverhi ríchs y pobres en el mon... pero ningú vol ser pobre, tothom procura fugirne.

Quan un rích, un surti ab aquesta cansó, vella com la rutina, proposéu'l cambi, diguéu'l qu'en un moment dat dongui sas riquesas a un pobre y ja veuréu quina ganyota fá y de quina manera procurarà despedirse sense mes contestarvos.

De tot lo qual pot deduirse'n, ab tota la seguretat de no equivocarse, qu'afirman la necessitat de l'Estat aquells que volen governar als altres, que tenen un particular interés en governarlos; del mateix modo que sostenen la teoria económica dels ríchs y pobres, tots aquells que son ríchs, que no's volen desprendre de sas particulars riquesas, encare que vejin als demés que van descalsos y morts de fam pel mon. A n'aquesta classe d'homes que's consideran, sense serho, superiors als demés, y sense

dret rahonable, ab privilegi sobre 'ls demés, els hi fá coro l'imbecilitat general que repeteix, com un llo-ro la lissó que 'ls primers els hi han fet ensenyar en la escola. Caps postissos, y gent sense cap. Amos y esclaus. Homes que treballan y homes que viuen del treball dels altres. Burros de carga y senyors que van a caball.

¿Y la justicia, y la igualtat? Molt guapas y bonas gracias; pero encare tenen de venir al mon. Ara per ara els mals originats pel cap postís que tothom porta en lloch del cap propi, son molts mes que 'ls beneficis que 'n reporta. Hasta dupto que 'ns reporti beneficis. Si no fos perquè tindria que extendrem massa, afirmaría rodonament que l'Estat es la rémora del progrés y qu'aquest s'ha fet sempre lluytant contra aquell.

Volguém ser homes y no màquines encarriladas per maquinistas interessats. Visquéu baix la direcció del propi cervell, que la vida del treball y las relaciones sociales per res necessitan d'aquesta funesta direcció estatista que las obstaculisa continuament. L'Estat no 'n sab res del treball, sols sab treure'n el millor such per ell y per la classe privilegiada dels ríchs. En quant a las relaciones sociales, ja ve'yém com l'Estat las arregla: reventantlas en las guerras. Las relaciones sociales baix la batuta estatista son una continua lluyta dels pobres contra l'Estat, d'aquest contra 'ls pobres, dels pobres contra 'ls ríchs y dels ríchs contra 'ls pobres, a voltas dels mateixos ríchs contra l'Estat y d'aquest contra 'ls ríchs. La «Unión Nacional», si volgués ser sincera, podria dirnos algo sobre aquest últim particular, lo molt que pesa l'Estat sobre tothom y especialment contra l'últim mono: l'obrer. Precisament aquest nou partit ha fracassat perquè volia descarregar-se d'una part d'aquest pes sense suprimirlo de las espalltas del obrer, el qual no li convenia que s'emancipés de la tutela estatista. Ara 's resigna a aguantarlo perquè l'Estat li contíngui las masses obreras que tal volta s'haurían girat instintivament contra uns y altres. Qu' es lo que tindrán que fer algún dia si volen recuperar son cap propi.

JOSEPH PRAT

y tot se fa a l'esquena d'aquest poble que sua i paga, que sofreix i calla i mira ab criminal indiferencia com li estafan diners i voluntat.

Al poble qu' en sas mans te la victoria, que falta sols que lluyti perque guanyi, que ab un ferm cop de pit pot fer neteja de tan cinisme i tanta porqueria no pot de cap manera perdonarseli que llensi el vot com una cosa inútil: tan sols pot perdonarsel quan el llensi per agafà el fusell.

DELFI ROSELLA

XERRAMENTA INSTRUCTIVA

AJA, ja tenim plantejada la qüestió religiosa. Ara tot será que 'l govern la resolgni bé. —¿La qüestió religiosa? ¿Quina qüestió es aquesta? —La del clericalisme, de la teocracia, de la excessiva influencia de l'Església en la vida de la nació.

—Vel'hi aquí una cosa que no l'he entesa may. Jo m'explico molt bé que 'l govern, que té caballeria, infanteria, artilleria i guàrdia civil, ens imposi la seva voluntat i 'ns fassi ballar a la mida del seu gust; pero, l'Església, que no conta ni sisquerra ab un mal municipal ¿cóm s'ho arregla pera tenir aquesta influencia que ara sembla espantar a tanta gent?

—S'ho arregla valentse del confessorari, de la predicació, de la...

—¿Esperis! Diu el confessorari... ¿Per qué hi va vostè a confessar?

—No hi vaig pas.

—¿Ni la seva dona, ni 'ls seus fills?

—Aquests sí.

—¿Qui 'ls hi fa anar?

—Ningú: hi van perque volen.

—¿Aixó mateix! Van a confessar perque volen, van a missa perque volen, van a sermó perque volen... i tenen qüestió religiosa perque volen. No es el govern qui l'ha de resoldre aquesta qüestió. Son els papanats que se l'han creada ells mateixos ab la seva conducta estúpida.

—Poch a poch... Jo no hi creat res.

—Vostè lo mateix que tots. ¿No permet que las sévas fillas prenguin part en las moixigangas religioses? ¿No deixa que 'ls seus fills vagin a la professó? ¿No 'ls acompanya vostè mateix a missa, y a rosari y a las quaranta horas?

—Oh, en tot aixó no hi ha cap mall

—Aquí está l'error capital dels pobles. No veuen ó no volen veure que a la teocracia no se li pot fer la mes petita concessió. Se li dona 'l dit, la punta no mes del dit, y ella desseguida se 'n pren la mà; darrera la mà segueix el braç y a continuació del braç tota la persona. La teocracia es un mónstruo insaciable: ja poden donar'hi de menjar, sempre cridarà: ¡mes! ¡mes!...

—Pero ¿per qué ha de ferho aixís? ¿Per qué no s'ha de contenir dintre dels justos límits?

—¿Justos límits! Per l'Església els límits no existeixen. Está convenyuda de que 'l mon li perteneix, y tots els presents, tots els favors que se li fassin li semblan pochos.

—La veritat es que 'l clero 's fica en moltes coses que no son de la seva incumbencia.

—No, senyor: no es el clero 'l que s'hi fica: es la gent, que li demana que ho fassi aixís. ¿Cóm es que a casa meua no se m'hi ha ficat may? Perque no 'l necessito pera res. Que ho arregli tothom com jo, y la qüestió religiosa queda resolta en un tancar y obrir d'ulls.

—No obstant, hi ha coses... Verbigracia 'l cas de la senyoreta Ubao...

—Sí. ¿A qui 'n dona vostè la culpa de tot lo que ha passat en aquest assumpto?

—Al jesuít que va desencaminar a la noya.

—Donchs va equivocac: el jesuít, desencaminant-la, com vostè diu, no va fer mes que cumplir ab el seu deber: per xó es jesuít. La verdadera culpable del desvio de la filla es la mare.

—¿Qué din!

—Ni mes ni menos. La historia es coneguda. Mare y filla freqüentavan las iglesias; mare y filla s'entregavan a exercicis espirituals; mare y filla tractavan, reverenciavan, veneravan al jesuít... ¿Qué menos podria fer aquest que aprofitarse de tan hermosas disposiciones, apoderantse de la noya, ja que de la mare era difícil, y emportantse al convent junt ab el seu magnífich dot?

—Aixó va ser un verdader abús.

—¿Oh! Vagi a sapiguer ahont comensa l'abús y ahont acaba 'l us en materias religiosas!...

—La mare ha de ser primer que tot. —Segons l'Església, primer es Deu. Per altra part, resulta que, al seu modo de veure, la mare Ubao 's figurava que 'l jesuít arribaria fins a cert punt y d'allí no passaria? Donchs el jesuít no fou de la seva opinió y va arribar fins allà ahont li va donar la gana. Y tingui la seguretat de que ara y tota la vida, mentres al mon hi hagi jesuítas, sempre obrarán del mateix modo.

—Pues els liberals...

—Els liberals son una colla d'infelissos, que diuen una cosa y 'n pensan un'altra. Els liberals, si no procuran treure's la lana del clatell, lo qual es molt difícil, continuaran sent tan beneyts com han sigut fins aquí. Dirán mal dels capellans, pero 'ls besarán l'estola; 's riurán secretament del clero, pero no donarán un pas sense l'intervenció del rector; tronarán contra la teocracia, pero portarán als seus fills als colegs dels jesuítas y considerarán que anar a missa fa senyor, y deixarhi d'anar, ordinari.

—¿Caramba, caramba!...

—¿Se n'riu? Salut y pessetas. Poch ha de viure qui no ho veji. Apuntisho en un paper perque no se li olvidi: «Els despreocupats espanyols temen molt las esgarrapadas; diuen que las esgarrapadas son una cosa molt terrible... pero no saben estarse de tenir gat.»

FANTÁSTICH

EL SENYOR ESTAT

En carrossa encoixinada que la gufa un afamat ab llureya engalonada, se passeja 'l Senyó Estat.

Per líl hont passa el carniatgo rondinant alegrement, li rendeix cego homenatge quasi bé tota la gent.

—Está clar, com que disposa de millons y mes millons, y pera l'ardit que gosa ferli cara, té presons;

—Ves, quí li empetra la basa al poderós Senyó Estat; ell s'ens pot ficar a casa tant per forsa com de grat.

Si algun jorn hi ha rebombori ell no passa pas tropells, que ja arreglan el desori la metralla y els fusells.

Y tanta es nostra ignorancia que l'obehim plens de por, y tant sols es, en sustancia, el nostre administrador.

No l'hi tingas pas enveja que, francament, no es ningú; la grandesa que rumba ens la déu a mí y a tú.

Ell, ab tot son mecanisme y sas grans complicacions, es un convencionalisme inventat per fer naciens.

Quan la inteligencia humana brillará ab tot son esclat, prou se morirá de gana sa Excelencia 'l Senyó Estat.

Quan dels homes no disposi, quan no regni en els cervells, quan el poble se 'l hi oposi, ves que 'n farà dels fusells!

Quan tothom tinga conciencia de lo qu' es y lo que val, de tota sa gran potencia quí 'n farà gens de cabal?

—Mes els pobles ja comprenen qu' es 'l Estat son enemich y que del odi que 's tenen, ell, atia el foch antich.

Pro, la Veritat sagrada y la noble Germanó, ja predicán la creuhada de la Pau y la Rahó.

Y el seu poder 'ns trontolla y el poble se va refent; fins la casa li sorolla al Estat omnipotent.

Que la Veritat l'amarga, plá ho coneix, el Senyó Estat! Que li clavi una descarga si pot, a la Veritat!

A. LLEMONER

LO REY DON PUNY

N aquells temps antiquíssims en que 'l home, tot just havia abandonat las costumeras purament animals, y no s'atrevia encare del tot a ensenyorirse del mon fent de bipedo, era lógich que 'l puny fos el rey del Univer.

El cervell humá estava criat a realisar traballs tan colossals que havian de ferlo assombrar de sí mateix; pero llavors encare l'home no s'havia separat del resto dels animals.

Lo racioneí, 'l discerniment, la rahó van comensar a sentirse gojosos de viure, de donarse compte de sa propia existencia; va passarli al home lo que a la criatura que deixada nua damunt del llit, s'entreté en palpar sos membres assombrantse, sens dupte, de que tot alló siga del seu mateix sér.

Han passat anys, molts anys; sigles, molt sigles; per fi las generacions actuals coneixen els grans prodigis que 'l cervell humá ha realisat; avny ja no s'ignora la solució de molts dels més misteriosos problemas de la industria, de las arts y la ciencia total: a cada nou descubrimet que s'efectua, el cervell del home se sent més sobirà; a cada nou triomf del saber, s'emancipa l'individuo del jou de la ignorancia, y no obstant, el rey Don Puny domina encare, com autócrata en las disputas entre 'ls homes, y com rey absolut quan las nacions resolen las qüestions a canonadas.

Si escolteu al verdader poble, al poble laboriós, tothom s'extranya del contrasentit que s'observa de que la Humanitat haja sabut lliurar-se de tant d'obscurantisme com ha trobat en sa carrera, y no haja sabut sustreure's a las imposicions del rey Don Puny sent una entitat tan visible. El cervell del home no té rahó d'extranyarse y si 'n tingues de rahó, la perdria per resultar després de tot un... trasto inútil, ja que contempla impávit com després de tants sacrificis de vidas y de fortunes, després de tant caudal de filosofias, de religions y de lleys, es el rey Don Puny y no la justicia qui arma al més afortunat y desarma al débil.

Diuen ¿donchs la Constitució que no es una gran conquista per l'home? ¿La Constitució La Constitució es un preciós libret que conté la síntesis completa de tots els procediments ideats pera molestar al proletari. Aquí 'n tenim un que afalaga a tothom: la llibertat individual.—¿Oh! la llibertat individual— que s'oposa a que qui no vulga ser soldat ne sigui... si pot posar un substitut y després el govern regulara la substitució y en nom sempre de la llibertat individual, de la sacrosanta llibertat individual, envia al pobre a carregar ab la motxilla vulgui no vulgui y cobra 'l diner del rich pera més interessants atencions.

Y está clar, las mares ploran affligidas; pero 'l rey Don Puny té 'l cor com 'l marbre, las llágrimas poden inundarlo, pero es insensible.

Aqueixas llágrimas tristes y mudas, se condensan al fi y uns quants homes honrats trinan en sos discursos clamant justicia, y 'l rey Don Puny, cor de marbre, ni escolta ni contesta. La gent conservadora, la gent d'ordre, d'un ordre singularíssim, se neguiteja y demana cástich per aqueixos que fan us de la llibertat de manifestació que otorga la ditxosa

Constitució. ¿Per qué? Ben clar ho diuen. Perque aqueixos discursos de las reunions públicas, aqueixas excitacions dels oradors radicals que poch a poch van adquirint consistencia, serán demá, veus airadas precursoras de tumultuosos moviments populares que una vegada comensats es difícil predir ahont anirán a parar, y tenint en compte la general crissis económica, podrian pendre franch caràcter de lluyta de classes. Aixís logran que 'l rey Don Puny posi barrera a las públicas lamentacions, castigant ab má dura als que tenen el bon sentit de voler viure dignament.

—¿Ah, miserables! ¿Per qué no poseu remey a tal malestar avants que vinga una *debacle*?

—¿Conflicte de classes, diuen! ¿Per ventura es aixó lo pervindre llunyá? ¿Per ventura es un quelcom desconegut que apunta allá del lluny? ¿No es en el present, negre y trist, que veym casi a diari *huelgas* guanyant una escaramussa, ó perdent una batalla? ¿Conflicte de classes! ¿No es aquesta la eterna lluyta per la vida, la lley constant y única del progrès?

En la Naturalesa un sér que 's perfecciona es, en síntesis, un sér que va deixant de ser estómach pera comensar a ser tot nervi. Si un home que pensí es superior a un que no digereixi, no veym la rahó perque un obrer que treballa y al seu sistema nerviós confia la vida, siga inferior al home que té molts diners, pero que apenas ni sent ni 's mou ab utilitat social.

—¿Conflicte de classes! La lluyta de classes es un principi salvador: en ell fundem nostres mellors ideals; 'sens' ell la vida ofereix l'existencia trista del arbre a qui tots els vents assotan, a qui la llum mateixa, fingint acariciar retorsa y enmotlla a mesura del seu gust, y aqueix existir será molt grat als homes tips y satisfets, pero als que tenim un cor qu'encare glateix fort, quan els nervis li ordenan, ens es més satisfactoria una altra existencia... aquella que si es precis será la de las feras que a mossegadas conquistan el seu aliment.

El día que 'l poble Puny tinga conciencia plena del seu poder... ¡a terra, rey Don Puny!

N. BAS Y SOCIAS.

INTERVIEW

—Senyor ministre d'Hisenda, si no li ha de saber mal, ¿vol fé 'l favor d'explicarme que espera per comensar a ordená 'ls nostres assumptos?

—Fa ja quinze días llarchs que ocupa aquesta poltrona, y encare no s'ha dignat sisquerra enfilar l'agulla.

—¿Qué pensa fer? Parli clar.

—¿Y amich, qué va depressa! ¿Que 's creu que arreglá un Estat es surgi un parell de mitjas? Deixi que fassi balans y pesi 'l haber y 'l debe, y llavors, ben empapat del nostre estat economich, será l'hora de mirar cóm y de quina manera podem sortirnos del fanch.

—Senyor ministre, no miri ni pesi res. ¿No la sab la causa de las tragedias que avuy día estém passant? Li diré en dugas paraulas: tot prové de que hem gastat sense contar ni fé assientos, y al arribá al fons del sach ens hem trobat ventsus, pobres y seriament empenyats.

—Bé, tot aixó ja ho sabia: lo que importa ara es tornar a recobrá 'l perdut crédito.

—No, senyor: va equivocac: lo que importa ara es fé un alto instantani radical en nostra mala conducta, y desseguida ¡zis zas!

—¿Zis zas? —Vull fé empenyá un'eyna y anar tallant per lo sá sense miraments ni escurpuls: esmotxada als militars, estiorada als marinos, espurgada als retirats, cops a la paga del clero, sangria fenomenal al sou dels senyors ministros...

—Y ab aixó ¿qué lográ?

—Que disminuirán els gastos y quedarán igualats ab els ingressos. —¿Insomnis!

—¿Insomnis! Ni esmotxant al *sussum corda*, ni sangrant al Pare sant, els presupostos d'Espanya no s'podrán nivellar may.

Estém tan farsits de deutes, tan perduts, tan entrampats, que ja no hi ha forsa humana que 'ns salvi. Per xó no li vaig massa depressa a fer números.

—Per qué... ¿Qué 'n trauré de dar idea del meus propósitos, si no puch tenirne cap? ¿Qué lográre tirant cálculs, si sé que han de sé aplastats pels geps que portém a sobre? —¿Bon consol!

—Val més ser franch que fer concebí esperansas que no s'han de realisar. L'Espanya, vulgas no vulgas, se 'n está anant a can Taps.

Sent aixís ¿a qué amohinar nos retallant aquí y allá, trayent cent duros al bisbe y cinquanta al general, dant un disgust als marinos y als rentistas del Estat, negant, en fi, un plat de sopa als bons amichs y als companys? Tirém's ho tot a l'esquena; convencemnos de que ja hem fet tart per redimirnos, y ¡avall! continuem gastant, divertimnos, recreemnos com si res hagués passat: que si al fi hem d'anar al Hospici, sigui avuy sigui demá, mentres no tinguem pel cotxe ja n'hi haurá prou ¡qué carám!

C. GUMÁ

ALGUNOS fabricantes de Vich y de San Quirse, durante el conflicto de la comarca del Ter se prestaren a pagar als seus operaris en vaga forsova, la meytat del seu jornal.

Aixó está bé; pero hauria estat molt millor que no haguesen tancat las fábricas, donantse de baixa de l'associació de fabricantes, avants de pendre l'acort imprudent de llansar al carrer a una massa obrera de 15 mil homes desesperats.

En certs jochs perillosos, *el mejor de los dados es no jugarlos.*

La qüestió de si han de ser homes ó donas els encarregats del funcionament de determinadas máquinas, podria resoldre's de una manera molt senzilla.

Equiparant el jornal de la dona ab el del home. No hi ha cap rahó lógica que aboni la diferencia de jornal que sol establirse entre 'ls dos sexes. El jornal tant del home com de la dona al cap-de-vall serveix pel pá de la familia. Y si a la dona se li fa treballar a menos preu, mentres se condemna al home a l'inactivitat, no hi ha que dir que la familia obrera es la que 's resent de aquesta forma iniqua de explotació del treball pel capital.

La producció industrial gosa de drets protectors, per altre part molt justos perque la nostra industria está atrassada.

Lo que ja no es tant just es que no 's fassa participació de una part dels beneficis de aquestes drets, als pobres obrers.

Pensin els industrials que si 'l país consumidor s'imposa el sacrifici de pagar mes cars determinats articles gracias a la protecció aranzelaria, no es pas perque 'ls fabricantes s'enriqueixin, sino perque 'ls obrers puguin menjar.

El ministre de Hisenda ha declarat que 's proposa exigir als frares que 's dediquin a alguna industria la corresponent quota de contribució.

Aquest propósit sembla alguna cosa; pero al cap-de-vall no es res.

Cobrar la contribució a las corporacions religiosas equival a reconeixer la legitimitat de la seva existencia, y aixó precisament es lo que no pot ni deuen consentirse.

Per altra part ¿en quín concepte pagarán? ¿Com a destiladors de licors, com a fabricantes de xocolata, com a duenyos de pensionats y establiments d'ensenyansa? ¿Gran cosa! Aquestas industrias no tenen punt de comparació ab un'altra que n'exerceixen y de la qual obtenen ganancias incalculables. Ens referim a la industria de seduhir llanuts, de captar herencias y llegats, de segrestar noyas ricas pera portarlas als convents.

Mentres pugan exercir aquesta industria 's riurán plá bé de tots els rigors del fisch.

No hi ha mes que un dilema: al frare ó se l'admet ab todas las sevas conseqüencias ó se l'expulsa del país sense contemplacions.

A Vilanova y Geltrú s'ha celebrat una imponent manifestació anti-clerical, en vindicta del nom de D. Víctor Balaguer, villanament ultratjat per un ensoñanat de aquella vila.

Ja que pretextos no 'n faltan, todas las poblacions d'Espanya haurían de seguir l'exemple de Vilanova. El clericalisme sols de una manera pot morir: de un atach de febre popular.

Es molt lógich l'argument que vá fer un dels oradors del *meeting* obrer, celebrat diumenje al matí en el *Circo Español*.

Se tracta de las detencions de treballadors efectuadas a Ripoll y altres pobles de la comarca del Ter, y digné l'orador:

—Si es un fet inqüestionable y per tothom reconegut, inclús per las mateixas autoritats que 'l conflicte sigué promogut pels industrials que tancaren las sevas fábricas ¿perqué en lloch de fer pagar la festa als verdaders culpables, se posa presos y s'exigeix sols la responsabilitat a alguns obrers?

L'argument no té volta de fulla. Culpable de una pedrada, no pot ser may la pedra, si no la má que la dispara.

Recorts historichs evocats per un periódich de Madrid:

«Al any 1758, els jesuítas varen ser expulsats de Portugal per un rey que 's deya fidelíssim.

»Al any 1760, van ser expulsats de Fransa per un rey que 's deya cristiá.

»Al any 1767, van ser expulsats d'Espanya per un rey que 's anomenava, católich.»

¡La qué hi vá de ahir a avuy!

Al any 1901 no s'atreveix a tocarlos un pel de la sotana, un ministre ex-masó y ex-milicianos, que 's diu Sagasta.

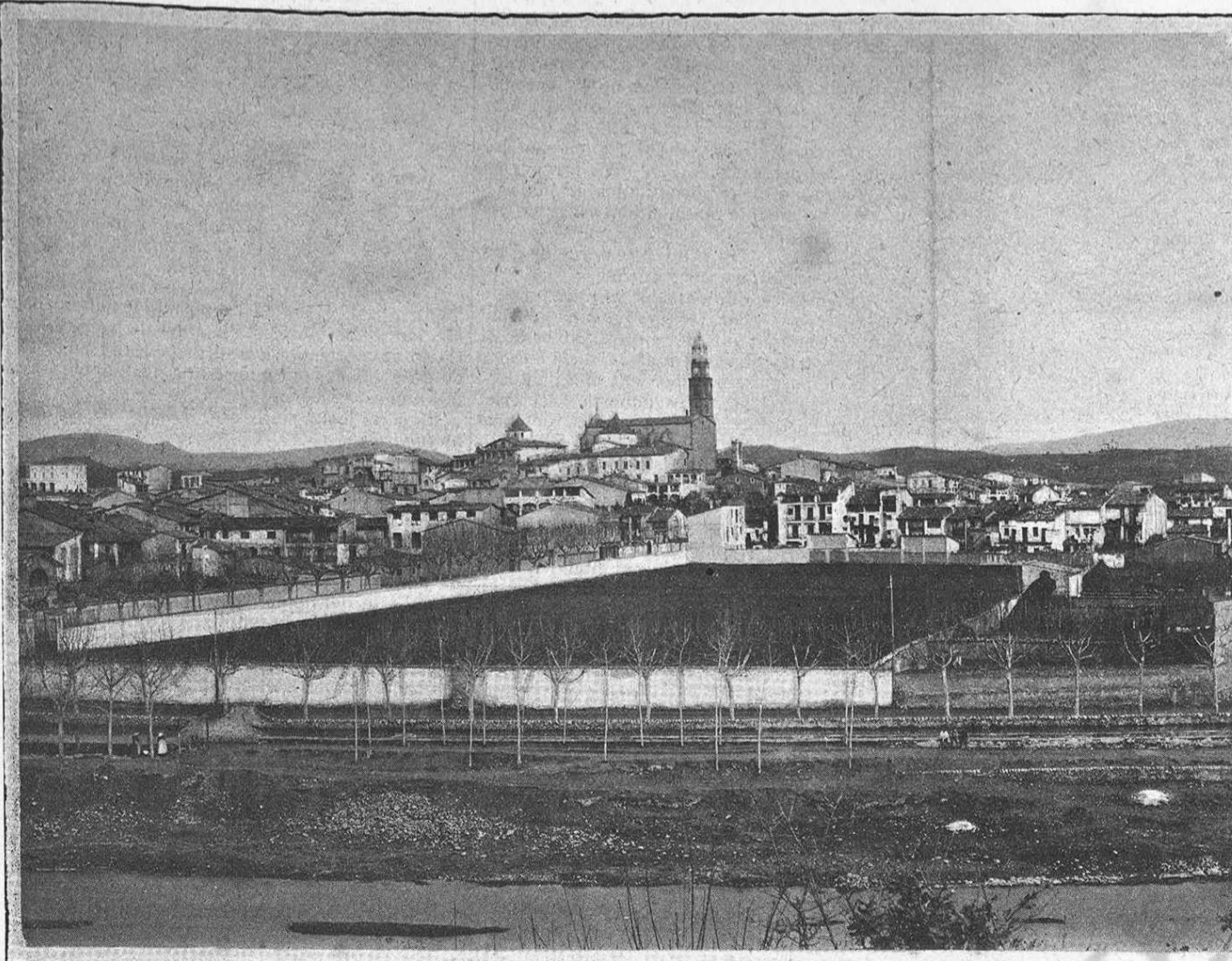
Prompte s'ha de veure si resulta cert lo que suposan alguns respecte a haver entrat en Paraiso en inteligencias intimas ab en Sagasta, sellantse 'l pacte ab la formal promesa de otorgar algunas actas en las próximas eleccions de diputats a Corts als principals cap-pares de la Unió nacional.

Si lo que alguns presumeixen arriba a confirmar-se, el poble espanyol sumará un nou desengany als molts que porta rebuts fins ara.

Y no obstant aquesta es la feyna de 'n Sagasta. Ja fá temps qu' es un mort en putrefacció, que té la gracia d'envenenar a tots els que s'hi acostan.

Un párrafu de la conferencia donada a Vilanova per l'ex-capellá Longás:

«No faltará qui diga que m'he separat de la Iglesia romana no perque aquesta no siga una, santa, católica y apostólica, sino per alló de que no hi ha heretje sense dona; es a dir: que vaig abandonar a conciencia, com tacan las sévas els que no han tingut per mí sino frases d'agravi y d'injuria: de do-

Vista general de Manlleu.

MANLLEU.—EL PROGRESO. Cassino dels operaris.

nas me'n sobran com els ne sobran a n'ells. Aquests que van ab els ulls baixos ostentant virtuts que no tenen, son els que 's valen de mil medis pera seduhir casadas y solteras. Jo he seguit la doctrina dels apóstols que tots ó casi tots ells foren casats. No hi ha heretge sense dona, diuen; pero s' olvidan de afegir que á penas hi ha capellans sense donas y... sense homes. Las rectorías están plenas de nebotas y majordonas; las casas de capellans son hárrms, serrallos ben provehits.»

Aixís ho declara un sastre, que per haver sigut del gremi coneix el panyo.

Llegeixo:

«S' ha concedit la gran creu del Mérit Naval á don Isidoro Alemany, ordenador de pagos del ministeri de Marina.»

Vels'hi aquí una creu ben merescuda.

Sens mes que ordenar els pagos, es un dels elements del cos que mes han treballat.

A cobrar son molts. A ordenar els pagos un de sol.

ARENYS DE MAR, 12 de mars.

El bon home va venir de Montmeló per veure al pare de ànimas y parlarli de un assumpto que molt li interessava. Diguérenli que l' ensotant havia anat á Lourdes ab la seva majordona y que 'l diumenje pròxim estarian de regrés. El pròxim diumenje altre cop tenfam l' home aquí y la vejé á n' ella, quan venia de la plassa. Ella, la que avuy fa de majordona es la seva muller, que impulsada per certes aficcions molt espirituals se n' hi va anar de casa posantse á servir á un reverendo. Figúrinse l' escàndol que va armar-se: la cistella va anar per terra, y fora dels cigrons y la col, els gossos van menjarse tot lo demés. Las donas del mercat donavan la rahó al bon home, y á n' ell el reverendo fins va ferlo detenir. Estava desesperat y deya: que si la dona no tornava ab ell, li pagaria cara. Ab aquest argument qualsevol autor pot ferne una sarsueleta del género xich, que tindrà un mérit que no tenen totas las que 's representan: el de ser pessà del natural.

TARRASSA, 13 de mars.

El dijous de la senmana passada fou enterrat en Pantaleón Torrents, en circumstancias qu' es del cas relatar. El difunt se havia casat en segonas nupcias civilment, més que per conviccions anticatólicas, per qüestió dels calés que li exigian á la parroquia. Aixís ho deya á tothom que volia sentirlo. Rebé avants de morir la extrema-unció, á pesar de lo qual quan vingué l' hora del enterro, l' alarb negre 's negá resoltament á donarli lo que 'n diuen terra sagrada, considerant qu' estava amancebat. Tot aixó estarà molt conforme ab els cánons; pero zóm s' explica que l' home negre que 's mostra tan escrupulós ab un pobre, consagrés tota la pompa de un enterro y uns funerals suntuosos á un rich que temps enera va suicidarse? Aquest afany de complaure sols als que tenen *cum quibus* no crech que pugua estar gayre conforme ni ab els cánons, ni ab el cristianisme.

LAS HUELGAS D' IGUALADA

A que ab las garantías constitucionals se 'ns ha retornat la llibertat de parlar de qüestions obreras, parlemne.

Y com qu' es tan profitós y práctic parlar de assumptos determinats pera buscar solucions immediatas, com de doctrina ge-

neral socialista, y l' estudi d' un cas especial ajuda á ferse cárrech de la totalitat de las qüestions que s' están debatint entre el treball y el capital, parlarém de lo d' Igualada.

A l' hora en qu' escribim aquestas ratllas s' está negociant l' arreglo de las qüestions que tenen, fa quatre mesos, en *huelga* forrosa á blanquers, paletas y manobras. ¡Tant de bó que quan aquestas ratllas vegin la llum pública s' hagi trobat una solució satisfactoria que torni el benestar als obrers, la tranquil·litat als amos y la calma á tots, no quedant de las últimas lluytas vencedors ni vensuts!

Pero si es urgent l' arreglo immediat de la qüestió actual, també precisa estudiar fondatament las causas que portan tan sovint aquestas deplorables perturbacions, y arbitrar els medis de que en avant siguin difícils, si no 's pot lograr ferlas impossibles.

Per arribar á que entre el capital y el treball hi hagi la deguda armonia, es necessari que 'ls patróns de bon sentit s' esforcin á destruhir d' entre la generalitat dels amos una pila d' idees fetas que tenen incrustadas al cervell y que creuen veritats axiomáticas quan solzament son verdaderas aberracions ó estúpidas barbaritats.

Hem sentit á no pochi assegurar que *l' obrer quant mes burro, millor*. Encare que sigan pochi els que ho diuen son bastants els que ho pensan, creyent que quant mes ignorant sigui el treballador es mes fácil explotarlo, proporcionantlos además la ventajá de poder donar la culpa sempre, en totas las qüestions, á *la ignorancia del poble*. No tenen en compte els que pensan aixís, que l' obrer intel·ligent es menos fácil d' enlluhernar ab teorias utópicas, y paheix bé las idees justas que somet á son cervell el veritable avens; que si es enérgich en la defensa de sos drets, es escrupulós en el cumpliment de sos debers; que fa mellor feyna perque posa en sa tasca no solzament sas forsas físicas, sino las ganas de cumplir y l' esfors de sa inteligencia; y, finalment, que té sempre la serenitat de judici necessaria pera discentir qualsevol assumpto, fent impossible que petitesas insignificants se tornin motius de ruinosas rancúnias.

Que *l' obrer ab pa y ceva ja 'n té prou*. Fingeixen creure els pochi estúpits que tal cosa diuen y 'els molts egoistas que tal infamia pensan, que 'ls pobres el día que 's venhen ab quatre quartos ja ni l' rey els es bon mosso y enorgullits, perden el respecte als amos, l' afició al treball y l' amor á las costums puras y senzillas que tan escauhen á la honrada classe treballadora. Creuen que la necessitat els impossibilita de lluytar y els obliga á acceptar las condicions que bonament vulga imposarlos la codicia. Van molt equivocats. L' obrer miserable viu en constant desesperació y es terreno abonat pera que hi germinin tota mena d' exageracions. El que 's guanya la vida gosa de un benestar relatiu y s' hi pensa avans no s' exposa á pérdrel. Ben alimentat, té mes forsas físicas y mes voluntat pera posar al servey de la feyna. El ventre plé fa l' enteniment sá, y l' obrer robust y satisfet fa molta y bona tasca. La gana es veritat que algunas vegadas fa capítular; pero també en moltas ocasions fa desesperar y allavoras qui res té res exposa, y l' obrer miserable per la vida pert la vida y no hi ha qui l' aturi en son desbordament.

Qu' es precis *fer un bon escarment*. Als amos partidaris de las midas repressivas, els es molt cómodo l' atiar la guardia civil ó qualsevol altre pilot de pobres ab uniforme, contra els pobres desarrapats. Ells no han d' exposarse y saben que després han de durlos els obrers lligats de peus y mans y acobardits. Aixís, diuen ells, *se 'n recordarán temps*. Precisament lo que convé es que 'ls treballadors no 's recordin dels agravis rebuts pera que la pau tan necessaria al capital com al treball sigui duradera. No s' ajuntan las voluntats á cops de puny, y el capital, que necessita del treballador, ha de procurar tenir á casa un cooperador y no un enemich. La violencia engendra la violencia y al vensut d' avuy

MANLLEU.—EL FOMENTO. Cassino dels fabricants.

no hi ha poder que pugui tréureli del cor la idea de la revenja. Y aixís no hi ha pau possible.

Aquestas y altrás idees, ó maneres de veure las cosas, igualment estúpidas, han portat als amos de Igualada á una intransigencia y una tossuderia que acaban de fer mes fermas las inconveniencias y las ximplerías de alguns obrers que, traydors ú obcecats, tabalejan y enredan, repetint com á lloritos idees y conceptes que no han entés may y exagerantlos encare en una forma deshonrosa pera las idees que pretenen defensar. Pero un ximple no es la classe obrera y fan mal fet els amos amparantse en las tonterías d' alguns y agafantlas com á excusa pera explotar á tots.

Convéncense, donchs, els amos, de la necessitat de que 'ls obrers tingan instrucció, s' guanyin bé la vida y sigan tractats ab el respecte que 's deu á un semblant y la benevolencia ab que s' ha de mirar un inferior. Accedir á lo que demanin no es rebaixarse mentres lo que demanin sigui de justicia.

A la má del capital está el que l' obrer igualadi siga mes intel·ligent, mes rahonador y menos desgraciad de lo qu' es avuy, trobant en sa millora moral y material un importantíssim benefici els amos, un benestar els obres y una próspera tranquil·litat una ciutat tan industriosa com Igualada. ¿De quina ma-

nera? L' assumpto es digne d' atenció y aquest article es ja prou llarch. La senmana que vé continuarem.

JEPH DE JESPU

EN PERE Y EN PAU

En Pere es un xicot que va pels trenta pero ab un cor que als quinze va plantarse.

No sab lo que vol dir hipocresia y defensa las cosas ab l' ompeña del xicot convensut que ab valentia vol palpable y vivent lo que somia.

Sent orfe y rich entre 'ls humils escampas puras aficcions y sa riquesa;

sent sol y lliure tot el temps dedica, ab fé d' apóstol, á la santa empresa de redimir al poble á qui predica

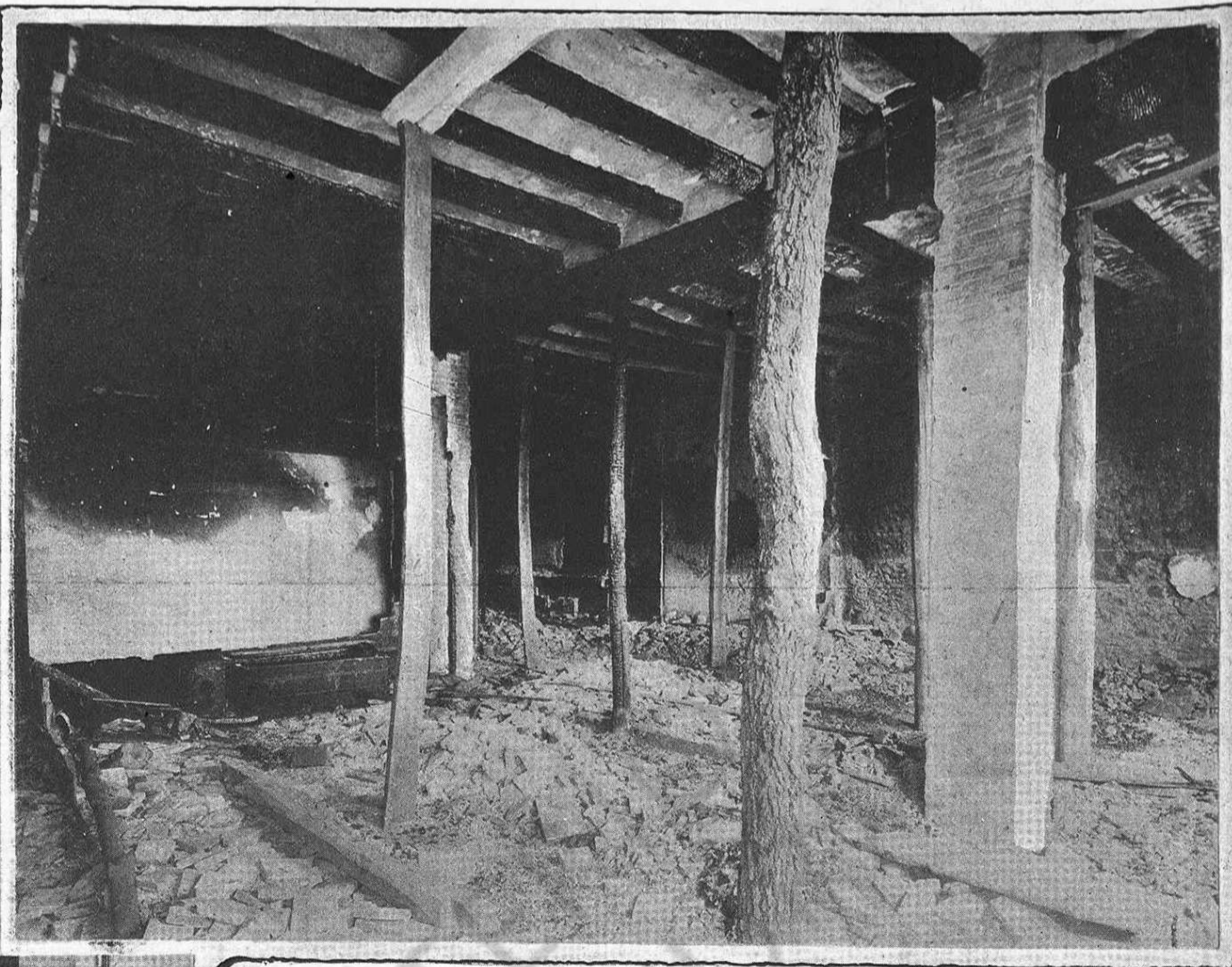
tot lo més gran que al home dignifien.

El poble es son amor; tota sa déria

LA CONCA DEL TER

MANLLEU.—Fatzada de la casa del fabricant D. Jacinto Rifà, que signé assaltada per la multitud.

MANLLEU.—Interior de la planta baixa de la casa del arcaide Sr. Casacuberta, després del incendi.

Quan la lluyta mes forta s'extenia,
d'entre el pilot que al poble combatia
sortí un home ab el mauser preparat;
apuntá dret y caigué mort en Pere.
¡Quí va matarlo n'era
en Pau, ab l'uniforme de soldat!

JEPH DE JESPU

SONETS (1)

L'ÉXIT

Va usurpar del criador l'omnipotencia
pera regir ab ella als sers humans,
y á l'arbitrarietat de llurs tirans
juntá ab ell la mes efíca impudencia.
Baix el brutal impuls de sa influencia,
els nanos se transforman en gegants;
ne té prou sancionant els fets livians,
pera fer d'ells la lley de la conciencia.
El martiri es, sens'ell, boja aventura,
tossuderia imbécil l'enervisme,
la religió més santa una impostura:
glorifica l'audacia y el cinisme,
y fins pot fer un deu d'una criatura
y enfonzarlo després dins d'un abisme.

CARN ÚTIL

Sense ilusió ni fé, y ab fam probada,
fibrosa ella, y ell borratxo á l'hora,
ja tips de la follia encisadora
lo fastidi els uní ab ferma abraçada.
Pero, basta una gota de rosada
per'fecundar la terra qu' aixamora;
y, encar' qu' anémich, sa missió creadora
va cumpplí l' masele per sa sort irada.
Y vingué al mon un ser... Van explotarlo
l'egoisme patern, la nació en guerra,
després un amo... Mort, va destrossarlo
la Ciencia, ans qu' al seu cos cubrés la terra;
y per fi, 'hont els seus ossos van pudrintse,
las plantas verinosas van nudrintse!...

G. NÚÑEZ DE PRADO

COMPTES SALDATS

ABS que pots fer, Felipet, pera lliurarte d'ella? Amagas una cantitat á casa séva, l'acusas d'haverte robat, te la tancan y en paus. No hi pensas mes, ella cumplex la condemna que li imposan per son crim, y quan surti de la galera no tinguis por de que li quedin ganas de dirte una paraula mes.

—No es mal plan, Ambrós, pero'm fá llástima qu' en l'estat en qu' está...

—¡Bah, home! Per aquestas erradas varen fé 'ls hospicis. Si li dius que no pensi mes en tú tindrás una escena de mochs y llágrimas. Tú vas á casarte, y si ella 's veu abandonada y lliure, es ben capás de moure't un escándol al mitj del carrer davant de la téva dona y ensenyante l' marrech com á testimoni de sas paraulas.

—¡Deu me lliuri de semblant escena!
—Lliurate'n tú ja que ho tens á la mà.

L' Angeleta s' está al peu del balcó fent fistó á un bolqueret. En son rostre hi ha una barreja d'alegria y tristesa; alegría porque vá á ser mare y la complau pensar en l' angelet que palpita en sas entranyas y pera l' qual fa roba, amorosida; tristesa

(1) Traduhits del llibre *Humanas*, per S. Gomila.

perque l' infantó será fruyt d' unas relacions ilícitas y ab sa naixensa morirá definitivament l' honra de la que li dona la vida.

Pero l' Angeleta te encare una esperansa. El seu amant Felipet es un bon xicot, y á pesar de ser fill únich d' un rich *americano* y ella una pobra modista sense un mocador de mocar seu, es possible que ab l' amor que li porta y l' no llas qu' enfortirá l' nus de sas relacions amorosas, se deicideixi á llegitimar al infantó casantse ab la mare. Eixa mateixa nit passada li jurava un amor etern y feya per lo pervindre un deliciós programa.

Fent castells en l' ayre s' está l' Angeleta quan sent un cop á la porta.

Sens saber porque, l' cop aquell la sobressalta y tremolosa vá á obrir, topantse esglayada ab un senyor, acompanyat de dos polissons, que li pregunta ab no gayre bon modo:

—¿Ets l' Angeleta Vidreras, tú?

—Si senyor: pero ¿qué hi há? ¿á que vé aquí la justícia?

—Se t' acusa d' haverte enmenat aquesta nit á un jove á casa y haverli robat la cartera ab uns quants bitllets de banch.

—¡Jo!

—No cal que fassis l' esgarrifada. Si es veritat ja s' trobará. Registreuho tot, noys.

—¡Reyna del cel! Sens dupte V. s' equivoca, senyor y no soch jo l' acusada de tal cosa, exclama l' Angeleta escapantli l' plor per la vergonya de veures baix el pes de tal acusació. Per forsa aquí hi ha una mala inteligencia.

—Y tal mala inteligencia! Miri senyor Inspector, aquí está la cartera. Sota aquest escapatote de la Mare de Deu dels Angels, diu un polisson mostrant-la al inspector.

—¡Com! fa ab un crit esgarrifós l' Angeleta, no donantse compte de lo que veu. ¡Pero no, no pot ésser.

—Ves si es, que d' aquí te'n vas á la presó per lladre y per fer de la vida sense cartilla. No t' faltará feyna.

Els polissons l' agafan brutalment pel bras; l' Angeleta ab els ulls fora del cap vol dir algo, pero se li fa un nus á la gola, la sanch li alfineix tota el cor y cau á terra sense sentits, groga com una finada.

La justícia te la obligació d' ésser severa ab aquestas malas puas que no contentas ab pervertir al jove, fan de sa casa un niu de furts. L' Angeleta no podia ésser un ser mes repugnant y l' jutje don Agapito, un jutje d' uns 40 anys, que havia abdicat de tots sos sentiments pera ser mes lleal servidor de Themis, la condemná á presiri.

Afortunadament per la pobre Angeleta, ans de sortir de la presó per anar á cumpplir sa condenna, doná á llum una hermosíssima noya que fou portada al hospici, morint ella de sobre-part.

Durant la causa, en Felipet no 's deixá veure per res. L' Angeleta no digué may ni una paraula de qui tan villanament l' havia enganyada.

Don Felip es un home d' uns cinquanta anys, viu-do y sense fills, que 's menja alegrement sa renda de quatre mil duros l' any, seguint cafés-concerts, fent la mona entre 'ls bastidors dels teatros y frequentantse no mes ab gent de la gatzara. Es un *bon-vicant* en tota l' extensió de la paraula.

Casat als 30 anys ab una dona d' un génit de mil dimonis, vá enviar als 45, y ara fa la pau dels quinze anys d' infern que vá donarli sa muller.

Y á fé que sab donarse manya pera passar bé la vida! Las aventuras amorosas s' estalonan, las bromas de tot género 's tocan y may li faltan companyons tar alegrement els mil dures de cupons que talla cada tres mesos.

En comensant á ferse vell un home, es quan está mes exposat á una guillardura forta.

combatre á la ignorancia y la miseria llyuant dels oprimits en benefici, y la defen-a d' una idea nova, si es ample, gran y generosa, el troba dispost en tots moments al sacrifici. Y per véure d' aprop totas las causas de las llyutas socials, llyutas eternas mentre al mon quedí un ser que siga esclau, frequenta ab preferencia las tabernas. En una d' ellas va coneixe á en Pau.

En Pau te dinou anys, fa de manobre y no sab de llegir; molt nen encare va quedar sense pare y com que á casa seva eran gent pobre li van dar per colegi una bastida 'hont aprenqué de no guanyars la vida.

Sabia la fiblada verinosa dels escursions socials, per experiencia: un cop que la fortuna capritxosa visitarlo volfa ab una herencia de no se quin parent que lluny s' estava, la justícia ab un plet se li menjava.

La religió, massa sovint ofesa per la boca d' infern qu' en Pau tenia, la revenja prenia intrigant per deixarlo sempre en vaga damanant ab fam la boca d' aquell plaga. Per lo que n' abusava la codicia,

pels tropells que li feya la justícia, per lo befat que 's veyo lo seu nom, per son aspre exterior y son fons noble era l' imatge en Pau del pobre poble victima dels abusos de tothom,

La gent que l' dret y la rahó vol torce fiada del apoyo de la forsa fins un grau asquerós volgué abusar extremant son indigne monopodi, pro al cap de vall l' abús va engendrar l' odi y ferm un día l' odi va esclatar.

Els mendrons del carrer van sublevarse, ab llágrimas y sanch van ser juntats, en forta barricada va tornarse, y defensadas per pits braus sigueren las taulas de la lley hont escrigueren lo seu dret á la vida els explotats.

Y s' llyutá ferm. Al camp dels revoltosos hi ha las miserias y els pellinchs borrosos del pobre, del humil, del oprimit; al camp contrari hi han grapas dauradas, y ventres farts, y gents privilegiadas. La llyuya de la fam contra l' enfit.

Y al punt hont es mes ferma la baralla, allá hont la llyuya pren formas gegants; entre mitj de la pols y la metralla s' hi veu en Pere qu' enardit batalla enécs el cor y els ulls llampogejants.

No podia deixar de cremarse don Felip jugant ab foch com jugava.

De tots modos sa guillardura podia disculparse per que estava justificada. La Pura era la corista mes maca de quantas hagin trepitjat escenaris en tota Espanya.

No molt alta, rodanxona, ab dos ulls que semblavan dugas finestretas del infern, una boca un xiquet gran, sempre ab una rialleta que deixava veure dos rengleras de dents ben afileradas y blanquissimas, un nasset algo amplec ab las finestras movibles senyal de sensualisme y un conjunt qu' encenia la sang.

Ab sas manyaguerias va ferse completament seu a don Felip y logra que aquest, boig per ella, la tragues del teatro y la posés en un primer pis magnificament amoblada.

Comediante de debó, fingi la Pura una honradés sens exemple, s' inventa una historia de desdixas en que abundavan els epissodis forts y en la qual apareixia ella vencedora en cent combats pera salvar sa honra amenassada, y s' entregá á don Felip per la passió intensa qu' ell havia sapigut inspirarli.

La Pura va sapiguer apareixer com un ángel espiritual de dia y una Venus voluptuosa de nit, y don Felip ja no va viure mes que per ella.

Acabá per tréurela del pis y posársela a casa sense por al que dirán.

Al fi y al cap ell era sol en el mon y no havia de donar comptes á ningú de sas accions.

Una partida carlista á la montanya, la agitació dels gremis y las competencias del Nord y Fransa, posavan en perill els papers de don Felip, y seguint el consell de la Pura que cada dia li demostrava mes interés y estimació, resolgué vendres'ho tot y tenirho a casa en moneda, que no corra perill de puja ó baixa.

Además, don Felip ja tenia un negoci rumiat, y com que la vida de casat que portava li permetia dedicar horas al negoci, faria treballar son capital.

Vá vendre don Felip tot lo paper y ficá en sa caixa els cent vint mil duros qu' en bitllets de banch, algo d' or y uns cent duros de plata havia cobrat.

Al dia següent, al llevarse, s' trobá sense quartos y sense Pura.

Don Agapito, digne magistrat, respectable per sos blanchs cabells y per la fama de recte que havia sabut conquistar, parla ab don Felip que trastornat, ullerós y plorant li conta sa desgracia y demana justicia.

—Don Felip, diu ab accent solemne el magistrat, fa vint anys vaig condemnar á una tal Angeleta Vidreras per lladre y prostituta, y aquella dona ni era prostituta ni era lladre. Vá acusarla V. d' haverlo robat y no era cert; vá acusarla de ser una perduda y V. l' havia deshonrada. Aixó no obstant vaig condemnarla. Avuy V. acusa á un' altra dona d' haverlo robat...

—¡Avuy es cert! exclama plorant amargament don Felip, sentint remordiment en sa conciencia d' aquella mala acció.

—Ja ho sé, respon el magistrat. Mes si ahir condemnárem á l' Angeleta sense haver delinquit, en justa compensació hem de deixar sense càstich el delicte qu' ha comés avuy sa filla Pura.

—¡Sa filla! crida esglayat don Felip. ¡La Pura, filla méva!

—Sí, sa filla. Y no crech que tinga empenyo en portar la filla de V. á presiri, per haver venjat sense pensarho la iniquitat que vá ferse ab la séva mare.

Aturdit, sortí don Felip de casa del magistrat sense sombrero, depressa y vagant á la ventura, sens esma, sentint que son enteniment li flaquejava.

Ab los diners de don Felip, la Pura ha ingressat en el gran mon. Reyna de la moda, *demí mondaine* aristocrática, s' disputan sos favors banquers y nobles. Al vol d' ella te una cort d' adoradors de totas menas, vells, joves; gent de lletras y gent de diners, y entre tots, pro algun d' ells ab preferencia, ajudan á la Pura á sostenir un luxo oriental.

No falta tampoch entre ells, el sever magistrat don Agapito á qui son entusiasme per la honrada administració de la justicia no li impideix dedicar unas quantas horas á recrear la vista, ja que altres sentits no pot, en la contemplació d' una obra perfecta, baix lo punt de vista material, del Creador.

La Pura distingeix bastant á D. Agapito per ser l' únich home qu' está enterat de tota sa verdadera historia, per haverse convenus de l' ignocencia de sa mare al incautarse dels papers de la morta y sobre tot d' unas cartas que van trobarse en son pit, firmadas per En Felipet.

Del robo dels cent vint mil duros y de qui era D. Felip may n' havia parlat D. Agapito á la Pura.

L' élite de l' aristocracia de Barcelona vé del Hipódromo y una munió de gent presencia en la Granvia el desfile dels carruatges. La vista vol pararse á contemplar cada un dels cotxes, pera admirar las bellasas que s' exhibeixen en ells, enlluernadoras d' hermosura y de joyeria, pero no te temps perque passa com una exhalació, pera ser substituït per un altre cotxe no menos brillant qu' es rellevat al moment per altres, fins á no acabar may. La vista acaba per cansarse y s' queda estática no veyent més qu' una ratlla lluminosa, movable, llarguísima, especie de cinta de colors variadíssims y matisos encantadors que va desplaçantse, ensenyant á cada moment novas boniquesas.

Un pobre home, mal vestit, deixat, ab cara d' idiota, vol atravesar aquellas filas de cotxes, y ho fá ab tan mala sort, que un caball el fa caure y el cotxe de la Pura, que mena ella mateixa, li passa per sobre.

Un moment, moll curtet, de confusió, fa deturar el brillant desfile, pero l' home es retirat al moment y portat á la casa de socorro mes prop, hont hi arriba sense vida; y aquella hermosa cinta de flors, joyas y caras bonicas, que fá gala de tots los colors del Arch de S. Martí, va desplegantse, davant dels ulls dels embobats espectadors, que ja no s' recordan d' aquella nota de sang, que ha turbat per breus segóns tan enlluernadora escena.

—Aquell imprudent, á qui ls caballs de vosté han fet caure, es ja mort, diu el vespre del mateix dia D. Agapito, prenent lo té en la casa de l' estrella de moda.

—¿De debó? pregunta la Pura ab tó mes de curiositat que de lástima.

—Sí, senyoreta. ¿Sab quí era?

—No l' hi vist.

—Lo seu ex-amant D. Felip.

—¿Ah, sí? diu desdenyosament la Pura.

—Y ja qu' es mort, just es qu' ara li diga quí era aquest home.

Y ab lo tó solemne que guarda per sos actes de magistrat, diu D. Agapito:

—Senyoreta Pura, l' home qu' ha mort avuy, don Felip, era l' pare de V. Ell fou qui enganyá á l' Angeleta Vidreras, mare desgraciada de V.

La Pura s' alsa com picada d' una vespa y mirant fit á fit á D. Agapito, pregunta ab veu tremolosa:

—¿De debó?

—Puch darli probas.

La Pura queda un rato pensativa. De sopte torna á seure y fent dibuixar á sa boca la mitja rialleta qu' era sa característica, diu al magistrat:

—No n' parlém mes. De tots modos, ell va matar á la mare; jo he mort á n' ell avuy. Estém en paus y encare m' deu ma perduda vergonya.

JOAN DEL NOYA.

QUARESMA

La confessió del hipócrita.

Miréulo ab contrit posat, ulls fits á un devocionari s' ha alsat d' un confesionari hont sos peccats hi ha deixat un fanatich millonari.

Allí per alcanás el cel quan de sa mort sigui l' día ha fet jurament fidel, que de sa vida cruel d' aquell jorn s' esmenaria

Y mentres l' absolució li ha donat lo confesó coneixent lo cor humá, s' ha dit, ¿cóm s' ha d' esmenar tenint or á discreció?

Efectivament, llansat en busca d' un goig incert, ja torna á sé un desconcert l' endemá de confesat la vida d' aquell cap-vert.

Ja del vici l' precipici torna á seguir la penitènci, y ab el més marcat desfici tot lo qu' es rebuig del vici busca per son alicient.

Aixís d' orgia en orgia va passant un y altre dia gastantne sense fre l' or. Or, que satisfá ab porfía els bruts anhels de son cor,

Y mentres que acaudalat derrotxa á la desbandada, explota á la descarada sense gota de pietat, á la miseria humillada,

Y aquest ser de tan mal temple, que embrutit re l' converteix, donant el mes mal exemple troba quí en el august temple sas infamias encubreix

Mes ¿qué li fa al reverent que hi hagi ó no arrepentiment després de la confessió?

La qüestió es feyna: milló que hi hagi forsa embrutiment.

ABEL GAUBANSA

CARTAS VELLAS

ANT si m' creuhen com no m' creuhen, als caricaturistas espanyols els playno de debó. ¿Quina es la primera materia dels seus dibuixos? Els caps dels politichs que figuran en primera línea.

Pues vejis lo que als pobres caricaturistas els está passant, y diguis si no son realment dignes de llástima.

Desde l' comensament de la Regencia—per no anarho á buscar massa lluny—fins al actual moment históric, s' han hagut d' entretenir y donar interés als seus dibuixos ab dos ó tres caps.

¿Sempre ls mateixos dos ó tres caps! Don Alfonso morí l' día 25 de Novembre de 1885, essent president del ministeri el senyor Cánovas. Pujá allavoras en Sagasta, y entre don Práxedes y don Antón y don Antón y don Práxedes, van passar els espanyols la trista vida, sense veure otras caras que las sevas.

¿Qué havían de fer els caricaturistas politichs? Satisficir els fets d' aquests dos senyors y treure partit d' aquestas dugas caras.

Caygué en Cánovas á Santa Agueda, y un Silvela s' encarregá de rellevarlo. Silvela ó Sagasta, Sagasta ó Silvela, el hójit continuá rodant ab la mateixa regularitat qu' en el periodo anterior, y ls dibuixants se vejeren reduhíts á agafarse á l' home de la daga, com avants s' havían agafat al feo malagueño.

Quinze anys de vida política, y, exceptuant las dugas brevíssimas interinitats—una de quatre mesos y un' altra de dos—del general Azcárraga, durant aquestes quinze anys no hem vist sinó aquestas tres caras: primer en Cánovas y en Sagasta; després en Sagasta y en Silvela.

¿Qué han de fer els caricaturistas, obligats á re-

menar sempre els mateixos caps y á jugar sempre las mateixas cartas?

Espremer el magí, apurar els temas, y ja que ls ninots no poden variar, buscarlos cada día nous gestos, novas contorsions, nous punts de vista ridículs.

El públich espanyol no se n' dona conta d' aquesta dificultat, no l' veu el treball enorme que pel artista representa.

¡Trobarse cada día davant del tinter el mateix cap, la mateixa boca, el mateix nas, y haverli de fer dir, de ferli expressar una idea, un pensament, una intensió que no se sembli á la del día avans!

Hércules va realisar grans treballs; pero llápis en má dupto que hagués arribat may á fer lo que han fet els caricaturistas espanyols, tancats dintre d' un triángul polítich—Cánovas, Sagasta, Silvela—durant la friolera de quinze anys.

¡Quinze anys alimentantse artísticament ab els rasgos de tres únicas caras! ¡Quinze anys bregant ab tres tipos únichs!

No hi ha un' altra nació que s' trobi en aquest cas.

Fransa, per fixarles en la mes próxima vehina, ofereix als seus artistas una movilitat, una varietat qu' enamora. Y ells se n' aprofitan.

Mentres Espanya desde l' any 1885 fins avuy no ha disfrutat d' altres jefes de govern qu' en Cánovas, en Sagasta y en Silvela ¿quántas n' ha tingut Fransa? Tretze.

Anomenémlos, perque als nostres dibuixants la boca se ls fassi aygua:

Brisson, Freycinet, Goblet, Rouvier, Tirard, Floquet, Loubet, Ribot, Dupuy, Perier, Bourgeois, Méline y Waldeck-Rousseau; actual president del Consell de ministres.

¡Y quíns caps! ¡quínas testas! ¡quínas fisonomias mes espléndidas, baix el punt de vista del llápis y de la caricatura!

¿Qué té d' extrany que ls dibuixants de la vehina República aturdeixin al mon ab sa fecunditat inagotable, si s' troban á má una primera materia que tampoch s' agota may, que á cada instant se renova, que cada día ls ofereix nous assumptós, nous perfils, novas cartas per continuar el seu etern joch?

Per xó—torno á dirho—la feyna dels caricaturistas de la nostra terra resulta tant mes meritória y digna d' admiració quant mes grossas son las trabas y dificultats ab que lluytan.

Allá tretze primers ministres en quinze anys: aquí ¡tres! ¿Quín cuyner, per hábil que sigui, s' arriarará á fer en competencia un dinar, ab sols tres plats, contra un altre cuyner que n' tingui tretze?

Veus aquí perque ls nostres dibuixants han hagut de suplir ab el seu enginy lo que l' estancament de la política els ha negat.

Veus aquí per que l' tupé de n' Sagasta s' ha erisat ó recargolat de tan distintas maneras; perque ls ulls guerosos de n' Cánovas han mirat en tantas direccions; perque ls lentes del home de la daga han pres tan endiabladas posturas.

Pero aixó ja comensa á ser vell. Quinze anys, diguemho en veu alta, son massas anys.

Si no en aras del bé públich en benefici de la caricatura, convindría qu' en las alturas políticas s' hi vejjessin otras caras que las que hi hem vist fins avuy.

El llápis no diu:

—¡Vull cartas novas! ¡cartas novas!

Es mes modest que l' país.

Aquest vol cambiar de cartas... y de joch.

A. MARCH

CARTA D' UNA MAJORDONA

He rebut carta d' una minyona que ab gust molts mesos vam festejar y un rector jove per majordona els seus servicis va utilisar.

Com l' amor dura y encare 'ns pica per mí no guarda ni un sol secret y en una carta ja aixó s' explica parlant del *soci* y el seu poblet.

«Martí, dech dirte que perdo l' esma veyent la llana de certa gent, si tú vegessis per la Quaresma quíns tips de riure que m' estich fent!

Si está de broma molts vegadas dels qui s' confessan diu els peccats. ¡No n' hi fem pocas de rialladas, y que me n' conta de disbarats!

Sabem de sobras per quatre velles d' hont podém treure sempre profit, lo que al cap-vespre fan *ells y ellas* y hasta els quins resan quan van al llit.

De tots els ciris que ls devots portan pera l' iglesia, poch se n' consum, per poch que cremin ja s' aconhortan y jo dels restos tot l' any faig llum.

Molts cops l' escolto quan dalt la trona ferme abstinencia sempre exigeix fentlos entendre que sa persona es qui l' dejuni més fort cupleix.

Jo tot ho tanco per por que ab l' ayre, mentres etjega d' aquestes sermons, els feligresos sentin la flayre de l' que rosteixen els meus fogóns.

D' ous, de viandas lo rebost nostre pagant els altres sempre está plé, tot lo tocino que penja al sostre son presentallas, no n' es costa ré.

Com qu' es un home que ho sab entendre tothom l' estima, de tothom viu; de ser hipócrita no n' ha d' apendre segóns els cassos él plora ó riu.

De las almoynas que á las capsetas deixan algunas se pot ben dir que al any resultan molts pessetas y él d' aixó n' paga lo meu vestit.

Lo ví que 'ns portan es de primera: ¡cóm m' hi regalo fent el traguet! Es una vinya sens filoxera la rectoria d' aquest poblet.

Sols *mano á mano* l' esprit s' aixampla y á mí el fer gresca no m' vé de nou ell es dels negres de mànega ampla, jo no cal dirho, bé ho sabs tú prou.

Sols hi ha una cosa que m' importuni y es que no m' deixa baixar sovint. Jo encar t' estimo y aquest dejuni tant llarch de veure't me vá entrinant.

No obstant me penso, que un cop passada ja la Quaresma tindrè permís

L' ÚLTIMA ESTÀTUA QUE ERIGIRÁN ELS RESTAURADORS

La dedicarán al país, y tindrà la forma de bè.

puig son els días de més feynada y els de fer quartos per gent aixís. May t' atreveixis á contestarme. lo jorn que baixi ja t' ho escriuré ja sabs el pueste que has de trobarme. Adeu y espéram. Elena P.»

Quan ella baixa si hi vaig ab mimos fins que se 'ntorna sempre está ab mí y el rector paga; (també de primos als feligresos ell fá serví.

MARTÍ REVOLTÓS

ROMERO REVOLUCIONARI

AS comedias al teatro. Aixís degueren entendreho els titulat republicans de Madrid que diumenje passat varen reunir-se á l' Alhambra pera fer un acte. Ja compondrán desseguida que aixó d' actes es cosa de comedias.

Y en efecte, comedia vá ser y de las mes originals la de presentarse davant del públich y formular sense que 's escapés el riure el següent racionini:

«Ciudadanos: nosaltres som republicans, y republicans dels mes tremendos, revolucionaris fins al moll dels ossos; pero consti que ja estém cansats de no trobar lo que 's diu un home dintre del partit republicá, capás de conduhirnos á la victoria. Per tal motiu hem acordat posarnos á las ordres de 'n Romero Robledo. Ell será tan monárquich com vulguin; pero si no 'ns porta ell á la revolució, no 'ns hi portará ningú.

Al poch rato compareixia 'l nou jefe, acceptant agrañit el mando de aquella colla de valents, ab la condició precisa de que ni ells havían d' abdicar per aixó de las sévas conviccions republicanas de tota la vida, ni ell tampoch de las sévas creencias monárquicas.

«Hi haurá, després de aquest fet tan especial, qui s' atreveixi á sostenir que ja ha passat el Carnestoltas?

En Romero Robledo pot estar ben orgullós. Ab la má esquerra podrá conduhir á una manada de republicans, que no per haver acceptat la seva jefatura volen deixar de serho, quedantli la dreta expedita per anar á trucar com sempre mes ó menos discretament á las portas de la monarquía.

Si ara que mana una patuleya de republicans revolucionaris no li donan el poder, ni may.

«Pero si no li donan—que no li donarán, ni aixís—sempre tindrà medi d' emplear el temps, ocupant la gran activitat que 'l caracterisa.

Perque aixis com aquell escamot de republicans l' han elegit pera fer la revolució, la monarquía acaba de conferirli l' encàrrech de presidir la comissió erectora de l' estátua de D. Alfonso XII. Y ell que tant vá lluhirse ab l' estátua de 'n Cánovas, no 's lluhirá menos ab la del primer rey de la restauració borbónica may siga sino per fer olvidar aquell rétol famos que vá escriure 'l mes de setembre del any 68: «Cuyó para siempre la raza espírea de los etc.»

Ja tot ho té disposat pera quedar com un home. L' escultor Benlliure, baix las inspiracions directas del mateix Romero está projectant el monument. Será una cosa notable: á dalt de un pedestal l' estátua equíestre del rey, perque tothom sab que D. Alfonso siguió molt aficionat á montar.

Al peu quatre rellous sintetisant las glorias del seu reynat.

Per si en Romero té alguns duptes sobre 'l particular, aném á pendre 'ns la llibertat de proporcionarli els assumptos dels quatre rellous.

Primer: la concessió del ferro-carril del Noroest, com á símbol de la prosperitat del país.

Segon: La cullita de la garrofes de Sagunto, com á representació de l' abundancia y ventura de la política de la restauració.

Tercer: Un lance qualsevol de corrida de toros en que hi prenguin part en Lagartijo y en Frascuelo, com á imatge del verdader sentiment nacional.

Y quart: Un ball flamench ben desgarrat com á testimoni de l' elevació de la cultura pública del país.

Y com á rasgo característich, y á ff de que no resulti alló de que 'l sabater es sempre 'l qui vá mes mal calsat, podría posar al peu del pedestal la seva propia imatge, vestit de xulo y ab un pandero á la má.

L' estátua de 'n Romero en tot cas hauria de tenir mollass, y per medi de un hábil aparato de rellotjeria, fer de manera, que després de una bona tocada presentés el pandero al públich com qui demana céntims.

Ab aixó, á mes de honrar la bona memoria del primer monarca de la restauració, correspondria als desitjos dels republicans que s' han posat baix la seva jefatura.

«Ja ho deyam—exclamarian entussiasmats—qu' en Romero era l' únic home capás de fer la revolució. Ha fet una revolució... en l' estatuaria.

P. DEL O.

BOLVAS

Extranyo qu' encare 't queixis del góvern y de sas lleys.

«Per que? —Perque 'l que no vota no té dret á dir may res.

«En lo colegi del Centro surti elegit el meu pare. —Me 'n alegro, senyoreta; no 'n sabia res encare. Se veu que té simpatías. —Y moltas. Va se un deliri. —Figuris, el van votar fins els morts del cementiri.

Alló de «t' han enganyat com un xino» ja ha passat de moda. Ara ja 's diu molt, y es mes propi, «t' han plomat lo mateix qu' un anyol.»

Es á Espanya la República una torre de Babel que no ha passat de projecte per no entendres bé la gent.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

Ja cal que testament fassis amich, si embarcate vols, puig quasi bé tots els barcos fan com els conservadors. Sense brújula navegan, sense freno ni timó, y al mes petit contra-temps volcan y se 'n van á fons.

Un baillet de poca edat vaig sentí un día que deya: —Pare ¿per que á n' els carlins tothom els tracta de bestias? Y el pare mitj comogut li contestá á cau d' orella: —Perque, fill, son una gent que sempre 's hem clavut llenya.

Avants de fer-te monja preciosa nena els meus concells escolta: feste torera. Que horas mes grates te dará el tractá ab toros que 'l tractá ab frares.

JOAN VILASECA

Els successos de la Conca del Ter

NOTAS GRÁFICAS

Nostres lectors veurán en lo present número algunas fotografias obtingudas expressament pera LA CAMPANA DE GRACIA sobre 'l lloch ahont s' han desenvolupat els últims successos, al qual hi enviarem al nostre fotógrafo.

La vila de Manlleu, residencia de la Federació textíl, y 'l punt de aquella marca, ahont se desbordá primer la exasperació de las massas obreras, llansadas á la desesperació per l' acort inhumá dels industrials de tancar á una las sevas fábricas;

Una perspectiva de las riberas del Ter, ahont una nu merosa població obrera dona vida á la fabricació ab el seu penós treball;

Els cassinos dels fabricants y dels obrers;

L' interior de una de las casas y la fatxada de un' altre de las que foren incendiadas pels obrers exasperats;

Y altres pormenors que trobará 'l lector degudament puntualisats en las páginas 4.ª y 5.ª del present número.

La página primera la dediquém als successos de Torelló, reproduhint dos fotografias interessants.

Representa una d' ellas el retrato del infortunat obrer Gaspar Vigué, ferit pels mossos d' Esquadra la nit del onze de mars, mentres prenfa part en una manifestació contraria al acort dels fabricants de tancar las sevas fábricas.

Tothom sab com van desenvoluparse aquells successos lamentables. Els mossos d' esquadra, com si volguessen resuscitar l' odiósitat que 's guanyá aquell cos avants de la revolució de Setembre, y que doná motiu, apenas efectuada aquesta, á la seva disolució; els mossos d' esquadra de Torelló feren foch sobre la multitud indefensa reunida en lo carrer de Sant Joseph. Una de las víctimas siguió 'l desventurat Gaspar Vigué, qui rebé una terrible ferida de bala, que després de atravesarli 'l bras esquert, li entrá en el cos sortintli per l' espátlla dreta. Transportat á la casa de un amich seu que vivía en el mateix carrer, sucumbí á dos quarts de quatre de la matinada del día dotze, després de una dolorosa agonía.

Després de despedirse dels molts companys, que plens de dolor anaren á assistirlo, digué á la seva esposa:

«Expressions á tots els treballadors, y que tots fassin lo que jo que hi mort per el treball.

En Gaspar Vigué era fillador, y molt volgut de tots els seus companys, per sa honradés y son bon carácter. Contava 27 anys d' edat, y al morir deixá un fill de tres anys y á la seva esposa en estat interessant. Vivía junt ab els seus pares els quals fiavan en ell l' apoyo de la seva vellesa.

«Descansi en pau nostre malhaurat company—ens diu el nostre corresponsal de Torelló—y estigui tranquil pel pervindre de sos fills y esposa, puig quedan al amparo del treballador, que no olvidará jamay la sanch versada en defensa de la seva causa.»

De l' enterro de la desventurada víctima ne doném també una vista instantánea. Sigué un acte solemne de dol al qual s' associá tot el poble de Torelló y un gran número de treballadors procedents de tots els pobles de l' entornada. Més de mil personas formaren en la comitiva, una gran part de las quals portavan llums. L' orquesta de Torelló acompanyá 'l corteig tocant fúnebres pessas, y sobre 'l fèrretre s' hi ostentava una corona present dels companys de treball del difunt.

L' acte s' efectuá ab el major ordre y ab una circumspecció, una serietat y un dolor tan sentit que feya venir las llágrimas als ulls. Per desgracia coincidé 'l pas de la comitiva ab l' arribada de una secció de guardia civils que foren rebuts ab vivas mostrats de desagrado, prenent-se molts lo que tal vegada no era més que una coincidencia, com una provocació premeditada. La oportuna intervenció de algunas personas evitá 'l nou conflicte que anava á estallar inevitablement.

La pau material torna á reinor per ff en aquella comarca, mitjansant la reobertura de las fábricas y 'l compromís contractat pels industrials de tornar á admetre als operaris que sens altra culpa que representar á l' associació obrera havían sigut despedits y posats en la desesperada situació de no trobar feyna en lloch.

A la pau material desitjem de tot cor que vingui á afegir's hi la pau moral, emanada del benestar del treballador y del respecte que 's mereix quan lluyta honradament per assegurar la seva subsistencia, valentes de l' associació.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

«Per que no 't dono, Rosé, la rahó, estás enfadada?... Lo poble anys ha que la té y encare no li han donada.

restableix, es sols com qui fá para una tauleta, perque 's noys ploraners que no caben á la gran pujan menjar.

Els republicans de Logronyo, en las últimas eleccions de diputats provincials han derrotat als sagastins en tota la linea.

De aquell districte es fill en Sagasta. Ara si que se li pot dir:—Han afeytat als teus correligionaris, posat el tupé en remull.

Definició del Circuls polítichs feta per Gedeón. «Círcul polítich es una reunió de punts equidistants de un punt central que 's titula jefe.»

No está mal.

La confraria de metjes neos que tenen per patrons á Sant Cosme y Sant Damiá, están fent aquests días exercicis espirituals baix la direcció dels pares jesuitas del carrer de Caspe.

Per res del mon me faria visitar jo per cap de aquests metjes que 's posan al servey de l' aprofitada companyia. Ningú mes apropósit que un metje enjenuit pera facilitar la realisació de certs negocis á que 's lloyolas solen dedicarse ab preferencia, contra 's interessos de las familias dels que se 'n van al altre barri.

Quan sento á un fusionista que diu:—Nosaltres farem aixó, farem alló, farem lo de mes enllá—no puch menos d' exclamar:

—Calla, embustero, que aixó que dius no ho dius ab la boca de la cara.

—Donchs ab quina? —Ab la boca del ventrell.

De un missatge dels romeristas catalans al seu ídol: «Seguid invariablemente por ese camino, que si al huerto vais y allí os prenden, en el huerto nos prenderán.»

Aixó si que no es possible. Els romeristas catalans no hi van al hort, ne venen.

Un tranquil dels que portan fogonet al cap ab las quatre puntas enlayre, vá fer un sermó desde 'l cubell místich de Madrid, desarrollant la següent tesis:

«Als obrers no se 's deu donar mes que dos pesetas de jornal perque tot lo demés que se 's dona s' ho gastan en vicis. En quant als patrons procurin posarse bé ab Deu, entregant diners á la Iglesia y estiguin ben segurs que no 's passará res.»

«Quánt cert es qu' en mans de la gent negra, hasta l' esperit sant que tenia l' aspecte de manso colom, ha prés la forma de corp famélich y sense entranyas!

En Villaverde 's disposa á emprendre un v-atje al extranjer al objecte de consultar á un metje alemany, perque ara tot d' una s' ha posat malalt.

«¿Saben que té? Una rifabitis aguda, contreta 'l día que varen confiarli la formació de ministeri.

Per cert que 'l día aquell celebrava l' Iglesia la festa de Sant Ximplici.

Els zaragossans volen de totas passadas que 'l góvern nombri arquebisbe de aquella diócesis al prelat d' Huesca, qui 'es un paisanico...

«¿Son ó no son católichs apostólichs y...? —¿Y románs? —No, senyor: Católichs apostólichs y aragonesos ¡Ridiós!

El rey de Portugal y 'l seu góvern ja estan arreglant l' estrenyidor ab que han de fer neteja de l' aranya negra clerical.

Es de saber una cosa perque 's puga medir tota la importancia de aquest succés, y es que avuy á Portugal góvernaren els conservadors.

Ja ho veu en Sagasta. ¿Y veyentho no se 'n dona vergonya? —No senyors: en Sagasta té prou llarch el tupé per, sempre que li convingui, taparse ab ell tota la cara.

L' arquebisbe de Sevilla ha fulminat una excomunió previa contra 's seus fidels que assisteixin á las representacions del drama Electra.

Vaja, home que sense necessitat de aquesta propaganda, estava ben assegurat l' éxit de l' obra de 'n Pérez Galdós. Ara, ab el regalet de l' excomunió, es mes que segur que á las portas dels teatros fins hi haurá empentas per entrarhi.

Ja fá temps que 's inglesos viuen confiats de que 'l general boer Botha está pròxim á capitular ab n' Kitchener. Pero 's días van passant, y si en Kitchener se refia de aquesta bota, 'm sembla á mí que haurá de consolar-se d' anar descals.

De moment el tal Kitchener ha enviat una comunicació oficial á Inglaterra, manifestant que rebra ab gust els donatius de robas de abrich per las tropas d' Africa. Aixó vol dir que no confia que puga quedar terminada la campanya ni durant els mesos de juliol, agost y setembre que corresponen en aquells paisos al riguros hivern.

Y vol dir també que 's inglesos han d' estar molt arrosats y han de ser molt fredolichs. «Perque necessitan els capots? Per anar ben calents ¿no 'n tenen prou ab la llenya que 's hi donan de franch els boers?»

Regirant periódichs vells, vaig trobar en un d' ells el següent pensament polítich: «Cal tenir fé en l' opinió pública. L' opinió triunfa sempre, perque quan a' alsan de peu dret totas las voluntats, s' abaten totas las audacias, y totas las superbias s' humilian.»

«¿Saben qui suscribia aquest pensament? D. Francisco Silvela.

Consolis recapacitantly, avuy que totas las voluntats se son alsadas de peu dret.

Fontanelle, escriptor que brillá á últims del sigle xviii, comentant las obras de Pascal, definia aixís als jesuitas:

«Per ells tot es quartel d' intrigas y punt de partida per aixamplar els seus dominis. L' escola, el púlpit, l' arcaoba, el confessionari son reductes inexpugnables que conservan com á base de totas las sevas operacions.»

Mes de un sigle ha passat desde que aixó 's vá escriure, y encare la tinta 'n sembla fresca.

«En Sagasta al candelero? ¡Pobres frares, ja heu plegat!— Y un frare que aixó sentia deya:—¡Bah, no será tant!

Per sobrasas, Mallorca; per elegancia, Paris; per bunyols de totas menas, Madrid y sempre Madrid.

Alégrat perque don Práxedes ha tornat á pendre 'l mando; alégrat, pero no 't torbis y comensa á amagá 's quartos.

«¿Qué venen eleccions? Bó. ¿Qué no venen? Que no vinguin. Aixó ¿á qui ha d' interessar fora als morts del cementiri?

Recolzat á un garrofer, deya un santí cantant: —Arbre que no dona fruyt, se l' arreeca aviat, y en paus.

Si 's amos se confabulan, están dintre del seu dret; si ho fan els obrers, ¡castanya! ¿Qui la entén aquesta lley?

De promesas de 'n Sagasta n' hem recullit á grapats. D' ara endavant preparémnos á recullir desenganys.

En Romero l' altre vespre va torná á fé un nou discurs. ¡Quín gust de gastar saliva per no convence á ningú!

Ahir manavan nou bútxaras, disfressats d' homes formals; ara manan nou tanocacs, disfressats de liberals.

Detrás del tupé, la daga; detrás la daga, el tupé; zero 'l un y zero 'l altre. de zero á zero vá ré.

Tot aixó de treure 's frares no crech que no poguéim lograr fins el día de Sant Jaume del any... que 'ns passi pel cap.

Avuy devía entrá en caixa en cumpliment de la lley, pero, pagant trescents duros, la lley m' ha dit:—Ja estás llest.

En Cánovas á can Taps, en Martínez Campos mort, en Silvela fet un enza... ¡Ay pobra Restauració!

El rector may se recorda del temps en qu' era escolá; el que puja aviat s' olvida de lo que ha dit sent á baix.

«¿Que 'l partit conservador ha mort per causas internes? Jo he sentit á dir que ha mort d' una indigestió d' Electra.

«¿Per que has de dirli gandul d' una manera tan clara? Jo, per dissimulá un xich, no mes li diria: ¡Frare!

El poder es una cinia; els ministres, els catúfols, y jo, vosté, aquell y l' altre som el motor, es dí, 'l burro.

«¡Hem de rompre 's motllos!—diuhen els sagastins exaltats. ¡Mentres en compte dels motllos no 'ns vinguin á rompre 'l cap!

Als convents ja no preguntan:

LA CARICATURA AL EXTRANJER

LA NOVA TRÍPLICE.—«La dona e móviles.

DISSAPTE ANTI-CLERICAL

Fransa y Portugal prou fan neteja; lo mal es que tota la porqueria vingui á caure á la casa del vehí.

—¿Té l' consentiment dels pares?
No mes preguntan aixó:
—¿Té ben plena la butxaca?

Desde que l' han fet ministre
en Weyler sembla un altre home.
¡May al veuréu aná á Palma
ni á Sant Quintí de Mediona!

L. WAT.

Passa una professó pel carrer, y un ciutadá per
maneix ab el cap cubert.

Un mossén se destaca de la comunitat, se li enca-
ra y li diu:

—Treguis la gorra!
—No m' dona la gana—respón el ciutadá.
—Treguis la gorra, li dich.
—No me l' haig de treure, porque jo en la religió,
católica no hi crech.

El capellá ab tota la barra:
—Tampoch hi crech jo, y dich missa cada día.

Se conta de un escriptor molt conegut pel séu in-
geni y pel gran número de inglesos que tenia, que al
girar una cantonada, va toparse cara á cara ab el seu
sastre.

—Al últim el trobo!—digué aquest plé de rabiosa
satisfacció, com si se l' anés á menjar.

L' escriptor li digué ab molta flemma:—Be ¿y qué?
No n' tinch de diners.

—Ja ho sé—realtà l' sastre.—Jo no podré cobrar,
pero lo qu' es el gust de dirn'hi unas quantes de
frescas, aquest sí que t' tindrè ¡lladre! ¡pillo! ¡inde-
cent! ¡estafa! ¡poca vergonya!

Atrets per l' escándol s' havia anat formant un
rotllo de curiosos, alrededor del sastre y l' escriptor.
Aquest, imperturbable, fret, anava fent molinets ab
el bastó com si tot alló que li deyan no anés per ell.
Y quan el sastre va acabar la lletania de impropieris,
li digué:

—¿Y l' altre: que li va respondre?
Crevent tothom que s' tractava de un quíento, el
rotllo s' va disoldre instantáneament.

En una fira de bestiar.
—Molt vell me sembla aquest caball—diu un pa-
gés que l' examina, tractant de adquirirlo.

—Home, no diguén aixó—li respón el venedor.—
Ja us asseguro que s' troba en la flor de l' edat.
Tant es aixis que si en lloch de caball sigués perso-
na, aquest any entraria á la quinta.

En un poble de fora.
En Pep y la Laya son nuvis y van á l' iglesia á
confessarse.

En Pep enllesteix primer, y l' Agustina tot seguit
s' ajonolla davant del confessor.

Aquest li pregunta:
—¿Quins pecats té que confessar?
Y la Laya respón:
—Els mateixos qu' en Pep.

Durant 'ls frets rigurosos de aquest hivern, un fu-
lano aeut á una caixa de préstamos y mostra la pa-
peleta d' empenyo de un sobre-todo al prestamista.

—Hola—diu aquest—que vé á treure l' abrich?
—No, senyor, ca, encare no tinch quartos. Venia á
demanarli un favor.

Diguí.
—Que m' hi deixi ficar á dintre.

Entre funcionaris públichs:

—¿Vols pendre café?
—No: després d' esmorzar no n' trench may.
—¿Y aixó: per qué?
—Perque m' treu la son durant las horas de ofi-
cina.

S' enfada l' viudo Coronas
si li diuhen «assessí»
y ell may s' cansa de dí
que ja ha mort á quatre donas.

J. CASTELLET PONT

Parlant de la Rita Vall,
la noya de la Pilá
deya, qu' en el mon no hi ha
modista de mes bon tall:
y al sentirho l' senyó Ambrós,

que á fondo—diu—la conèix,
digué:—No te tall, ni greix,
lo que te aquesta, es molt os.

P. DARNÉS

—Ves en Pep si es animal:
sentint de la Catedral
tocar las dos, va esclamá:
—¡Repteix la una!... ¡Bah,
aquest rellotje va mal!

J. MORET DE GRACIA

Si un duro li deixaria
un cego á un sort demaná
á lo qu' ell li contestá:
—Ho sento, et dich qu' ho faria
si no l' tingúes de gastá
perque estich en gran apuro.
—Ja ho veig, pero, t' aseguro,
que te l' tornaré demá.

MAGIA SELLE

Demana caritat
un noyet ab accent trist
y al passá un ensotanat
exclamá:—¡Pare, pietat
tinga de mí y Jesucrist
li premiará sa bondat...
Y l' capellá respongué
mirant á la criatura:
—Fillet, Deu te fassi bé.
El noy pensatú digué
—Si Deu me fés tal ventura
no pregaria á vosté...

BALTASAR FARCOSA

ENDEVINALLAS

XARADA

Una grana molt lleugera
es ma primera.
Es animal de carn bona
la segona.
El que no té cap tercera
té la vida molt pesada.
Lo ser tot, á mí m' agrada.
Potser d' aquesta manera
endavinas la xarada.

CATALÁ NISTA

TRENCA-CLOSCAS

ANTON COTS CID
MEMORIALISTA
SANT RAFAEL, SIS
PALOU

Ab aquestas lletras degudament combinadas formar lo
ttul de un aplaudit sainete catalá.

JOSEPH GORINA ROCA

CONVERSA

—Pep, algun día ens hem d' embarcar.
—Mentres no vingui ta simpática germana...
—¿Quina, la mitjana?
—No, home, la qu' hem dit tú y jo.

MADAME LLARDONS

ROMBO

•••••
•••••
•••••
•••••
•••••

Primera ratlla vertical y horisontal: consonant.—Se-
gona: una cosa que quan se reb fa mal.—Tercera: estat
del home.—Quarta: nom de dona.—Quinta: menjar de
caball.—Sexta: parentiu.—Séptima: vocal.

ANTONI FELIU

GEOGLÍFICH

□ A

NOTA NOTA

A

eci

O

UN REVENTA TRONAS

CORRESPONDENCIA

Caballers: F. Elías Setmesó, I. Electra Citat, J. Tres
Puig, J. Gat, Un aficionat, Un ceballot, Badalona, A. Ri-
bas Ll., Felip Barata (posi las solucions al peu de cada
trenca-caps), Poca Roba, Un rapa barbes y Xech de
Llansá: No.

Caballers: Un casat de nou, Albertet de Vilafranca,
Tap de suro vilafranquí, Joseph Gorina Roca, M. R. Llu-
minarias, Faberas del Alfa, Un de la goma y J. Ber-
trán: Sí.

Caballer: Garnacho Moscatell: Ni en Sagasta li donará
l' empleu, ni nosaltres li publicarem l' article.—Ivan
Ivanof Ivanovich: ¿Qué hi fa que s' morí l' gran Tolstoi,
si encare ns quedan russos com vosté?—Un que fa aucas:
Ya con instintos perversos—nació componiendo versos.—

Joan S. de B.: Amich meu aquest sonet ni té solta ni es
ben fet.—R. Alegre: La poesia tindria més gracia si no
fos tan llarga. Ademés es defectuosa.—Nas de Llauna:
Dels tres quíentos n' hi ha un de molt conegut; aixó ba-
sta perque dubtém dels altres.—C. Ossorio: Gracias á Deu
que se ns ha enfadat; no sab vosté l' pés que m' ha tret
de sobre. *Bueno, llestus*.—Abel Gaubansa: No está mal:

—M. Rius: El seus versos, senyor Rius, son bastant in-
fensius.—Joseph Moix Llambés: Y els seus molt inco-
rrectes.—A. P.: Aixó va expressarho millor en Capella
ab *La gent del ordre*.—F. F. y B.: El calaix del sabí ns
diu que li recomaném la cánfora; ademés al anarse'n al
llit emboliquis la punta del nas ab un drapet de tela im-
permeable.—Jordi Pinar: Es possible que s' inserti.—Ca-
maleón Xixón: Quan son cosas tan detestables no las pu-
bliquem ni per recomendacions... encare que vagin acom-
panyadas de llangonissas.—Rapevi: Pot anar.—Abad Pa-
gés: Dispensi si s' ha enfadat. Estém disposats á creure
que va ser una equivocació. Tingui la bondat d' enviarla
novament y li contestarem en serio.—J. Aymerich: Rfu-
ten si vols de la cansó, que jo no puch riure. Rfuten si
vols de la cansó... que també me n' rich jo.—Salvador B.
Vilaseca: Aprofitaré l' epigrama.—Llorens Bonnin:
Efectivament encare es plena d' assonancias.—Magí Gar-
lopa: Casí no es pot treure res... ni l' aygua clara.—Ruy
de Gorch: Rebudas las composicions, farém la selecció.

—Un burro sense quía: ¡Oh, la sinceritat!—Mariano Ma-
tbroca: Havém llegit l' article que li deyam y efectiva-
ment es dolent.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer
del Olm, número 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

NOVA EDICIÓ ILUSTRADA

L' ÚLTIM TRENICALÓS

Singlot 16, escrit en catalá del que ara s' parla

PER Serafi Pitarra

Preu: 2 ralets